

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Hur upplever företag och revisorer
redovisningen av FoU enligt IFRS?
– en studie av tre forskningsintensiva företag

Magisteruppsats i företagsekonomi
Inriktning: Externredovisning
VT 2008

Handledare
Gunnar Rimmel

Författare
Maria Andersson 791122
Henrik Erlandsson 830101
Arben Sula 850415

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till alla respondenter som har låtit sig intervjuas av oss. Utan er öppenhet och insikt i ämnet skulle inte uppsatsen ha fått den prägel som givits den. Vi vill även passa på att tacka vår handledare Gunnar Rimmel för hans tid, kunskap och engagemang som väglett oss under uppsatsskrivandets gång.

Göteborg den 2 juni 2008

Maria Andersson

Henrik Erlandsson

Arben Sula

SAMMANFATTNING

Magisteruppsats i företagsekonomi, externredovisning, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, VT 2008

Titel: Hur upplever företag och revisorer redovisningen av FoU enligt IFRS? – En studie av tre forskningsintensiva företag

Författare: Maria Andersson, Henrik Erlandsson, Arben Sula

Handledare: Gunnar Rimmel

Bakgrund och problem: Antalet multinationella företag har stadigt ökat under 2000-talet vilket föranlett till uppkomsten av globala finansiella marknader samt en ökad internationell handel. Harmonisering av redovisningsreglering som ett kommunikationsmedel har därför fått en ökad betydelse. Sedan år 2005 är IFRS obligatoriskt för alla europeiska börsnoterade bolag, och konvergensprojektet med dess amerikanska motsvarighet FASB kommer att fortskrida. I USA kostnadsförs FoU som huvudregel medan IASB kräver aktivering när vissa krav är uppfyllda. De senaste åren har det riktas kritik mot dagens värderingsmetoder av FoU. Beträffande aktiveringsbaserad redovisning av FoU och hur det påverkar den finansiella rapporteringen, råder det delade åsikter om. Problemdiskussionen leder fram till uppsatsens huvudfrågeställning: *Hur anser företag och revisorer att redovisningen av FoU i enlighet med IAS 38 speglar den finansiella rapporteringen?*

Syfte: Syftet med uppsatsen är att undersöka hur företag och revisorer upplever redovisningen av FoU i enlighet med IAS 38, och dessutom hur de anser att redovisningen speglar den finansiella rapporteringen med hänsyn till IASB:s föreställningsram.

Avgränsningar: Uppsatsen har avgränsats till att endast intervjua redovisningsansvariga på börsnoterade forskningsintensiva bolag som tillämpar IFRS/IAS, samt som har kontor stationerade i Göteborgs närområde, vilket förenklar intervjuprocessen. Därtill har vi intervjuat en revisor och en redovisningsexpert som har insyn i internationell redovisning.

Metod: Studien har utförts genom en kvalitativ undersökning där tre företag samt två representanter från världsledande revisionsbyråer har intervjuats personligen.

Slutsats: Studien har visat att försiktighet anses vara ett praktiskt rättfärdigande vid redovisning av FoU. Jämförbarheten kan hindras i samband med aktivering då företag är olika försiktiga i sitt säkerställande av kraven. Studien framhåller att ingen uppenbar konflikt med tillförlitlighet vid redovisning enligt IAS 38 upplevs. Det framgår av studien att företag med ekonomiska resurser, en bra dokumentering varav en utvecklad marknadskartläggning för att påvisa framtida fördelar; är förutsättningar som anses öka tillförlitligheten av redovisningen. Slutligen belyses att FoU-redovisning enligt IAS 38, framhålls som mer relevant finansiell rapportering, jämfört med full kostnadsföring.

Förslag till fortsatta studier: Vi anser att det vore av stort intresse att undersöka prognostiseringsrelevansen av aktivering från investerares perspektiv. Det har framgått under uppsatsens gång att det finns tecken på att företag tenderar att vara väldigt försiktiga i sin redovisning av FoU och därför anser vi kunde det vara intressant att undersöka om kraven ger upphov till för sen aktivering. Det skulle även vara av intresse att göra en kvantitativ undersökning med syftet att ta reda på vilka branscher som tenderar att aktivera mest och ställa det mot längden av produktcyklar och ledtider.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemdiskussionen.....	2
1.3 Problemformulering	4
1.4 Syfte	4
1.5 Avgränsningar	4
1.6 Uppsatsens disposition	5
2. METOD	6
2.1 Litteraturstudier	6
2.2 Val av undersökningsmetod	6
2.3 Val av undersökningsansats	7
2.4 Intervjumetodik	8
2.5 Urval av respondenter	9
2.6 Intervjuprocessen	9
2.7 Vetenskapligt angreppssätt.....	10
2.8 Primär-, sekundär- och tertiärdata.....	11
2.9 Källkritik	12
2.10 Validitet och reliabilitet.....	12
3. REFERENSRAM	14
3.1 Redovisningens internationella normgivare.....	14
3.2 Reglering av immateriella tillgångar.....	14
3.2.1. Begreppsförklaring av en immateriell tillgång.....	15
3.2.2. Forskning och utveckling	15
3.2.3. Kraven för aktivering	16
3.2.4. Upplysningskraven.....	17
3.3 De kvalitativa egenskaperna.....	17
3.3.1 Begriplighet.....	18
3.3.2 Relevans	18
3.3.3 Tillförlitlighet.....	19
3.3.4 Jämförbarhet.....	20
3.4 Finansiell rapportering och aktivering	20
3.5 Matchningsprincipen	22
3.6 Offentliggörande av finansiell information.....	22
4. EMPIRI	23
4.1 Företagens säkerställande av kraven för aktivering	24
4.2 Revisorernas granskning av kraven för aktivering.....	25
4.3 Värdering av FoU.....	26
4.4 Granskning av FoU	27
4.5 Upplysningskrav.....	28
4.6 Kvalitativa egenskaper	28
4.6.1 Tillförlitlighet	29
4.7 Full kostnadsföring.....	30
4.8 Ekonomisk substans i förhållande till aktivering	31

5. ANALYS	32
5.1 Säkerställande av kraven för aktivering	32
5.2 Värdering av FoU	33
5.3 Granskning av FoU	34
5.4 Upplyningskrav.....	35
5.5 Kvalitativa egenskaper	35
5.5.1 Tillförlitlighet	36
5.6 Full kostnadsföring.....	37
5.7 Ekonomisk substans i förhållande till aktivering	37
6. SLUTSATS	40
6.1 Slutsats	40
6.2 Egna reflektioner	41
6.3 Förslag till fortsatt forskning.....	42
7. KÄLLFÖRTECKNING	43
7.1 Litteratur.....	43
7.2 Artiklar	44
7.3 Elektroniska källor	45
7.4 Muntliga källor.....	45
7.5 Övriga källor	46

Figurförteckning

Figur 1.1 Disposition.....	10
Figur 2.1 Grader av strukturering av en intervju.....	14
Figur 2.2 Intervjuguide i sammandrag.....	15

Förkortningar

FASB	Financial Accounting Standards Board
FoU	Forskning och utveckling
IAS 38	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
MOU	Memorandum of Understanding
SFAS 2	Statements of Financial Accounting Standards
US GAAP	Generally Accepted Accounting Principles

1. Inledning

Uppsatsens inledande kapitel har för avsikt att ge läsaren en inblick i det aktuella ämnets bakgrund och problematik. Det leder till en problemdiskussion och därefter till uppsatsen frågeställning, syfte, avgränsningar och slutligen disposition.

1.1 Bakgrund

Redovisningens viktigaste roll är att bidra till att intressenterna kan göra rimliga prognoser om verksamheten i företagen. Potentiella ägare ska besluta om vilket pris man är bredd att betala för företagets aktier, befintliga ägare ska ta ställning till en eventuell försäljning av aktier, banker ska bedöma risken om huruvida företaget kan betala räntor och amorteringar på nya lån, leverantörer ska bedöma om man vågar leverera på kredit, lokala fackföreningar ska fastställa lönekrav som företaget kan bära, skattemyndigheten ska kunna fastställa företagets skatter på basis av dess resultat och så vidare. Lagstiftningen kring redovisningen har sin grund i att politikerna vill bistå företagets intressenter med ett skydd mot förvanskad och bristfällig ekonomisk information.¹ Harmonisering av redovisningsreglering som ett kommunikationsmedel mellan företagen och dess intressenter, har under 2000-talet blivit mer betydelsefull i takt med en ökad global ekonomisk marknad. Anledningen till globaliseringen på den ekonomiska marknaden är bland annat att antalet multinationella företag har ökat, uppkomsten av globala finansiella marknader samt en ökad internationell handel och utländska direktinvesteringar.²

En händelse som har föranlett till en minst sagt vilseledande information till intressenterna i och med den finansiella rapporteringen är skillnader i redovisningsprinciper, länder emellan. Ett talande exempel på bristande redovisningsharmonisering är det tyska bilföretaget Daimler-Chryslers börsintroduktion i USA år 1993. Enligt tyskt kontinentalt synsätt redovisade företaget en vinst på DM168m. När Daimler-Chrysler noterades på New York-börsen var företaget tvungna att redovisa enligt det amerikanska anglosaxiska synsättet och då blev resultatet istället en förlust på DM949m. Den stora avvikelsen berodde på skillnader i normgivning och i detta fall främst på att företaget kunde frigöra kapital från dolda reserver i enlighet med tysk redovisningsreglering.³

International Accounting Standards Board (IASB) är en internationell organisation som arbetar för att kvalitetsförbättra den internationella finansiella redovisningen och för en internationell överensstämmelse av redovisningsstandarder. IASB ansvarar för redovisningsstandarden IFRS/IAS (International Financial Reporting Standards/International Accounting Standards), som har blivit den internationella normgivande redovisningsstandarden under 2000-talet. Sedan år 2005 är IFRS obligatoriskt för alla svenska börsnoterade bolag. IASB och dess amerikanska motsvarighet FASB (Financial Accounting Standards Board), som reglerar de amerikanska redovisningsprinciperna i US GAAP (Generally Accepted Accounting Principles), har för avsikt att eliminera skillnaderna mellan de två redovisningstraditionerna.⁴

---

¹ Lönnqvist (2002) *Årsredovisning i aktiebolag och koncerner*

² Nobes & Parker (2004) *Comparative International accounting*

³ Double vision (1993) *Economist*

⁴ Alexande m.fl. (2007) *International Financial Reporting and Analysis*

I februari år 2006 utfärdade de två normgivande redovisningsorganen IASB och FASB i samröre ”memorandum of understanding” (MOU), vilket var en plan för hur konvergensprojektet skall fortskrida.⁵ IASB framhöll bland annat att nuvarande reglering leder till inkonsekvent redovisning av vissa immateriella tillgångar på grund av att värderingen beror på hur den immateriella tillgången uppstår, vilket kan vara svårt att härleda.⁶ I december år 2007 utfärdade IASB ett projektförslag i anslutning till konvergensprojektet MOU angående forskning och utveckling (FoU) i enlighet med IAS 38, dock beslutade styrelsen att inte tillfoga detta projekt till den aktiva agendan. Anledningen var att IASB:s styrelse hävdade att mer efterforskning är nödvändig innan projektet kan läggas på den aktiva agendan, samt att se över IAS 38 som helhet och inte bara FoU.⁷

Företagets arbete inom FoU kan ha stor betydelse för bolagets framtida utveckling.⁸ Många företag investerar stora summor pengar i FoU för att säkerställa dess fortlevnad i framtiden. I vanliga diskussioner som förs i affärstidningar så är det väldigt vanligt att begreppet ”forskning och utveckling” används utan att särskilja dessa två årt.⁹ Men det finns en väsentlig skillnad i redovisningen av ”Forskning” och ”Utveckling” genom att kostnader för FoU i vissa fall får aktiveras och redovisas i balansräkningen likt en materiell anläggningstillgång.¹⁰ IASB:s normgivning skiljer nämligen på när en produkt hör till en forskningsfas respektive utvecklingsfas. Enligt IAS 38 så är det ett krav att aktivera en immateriell tillgång som befinner sig i utvecklingsfasen och uppfyller kriterierna som är definierade i standarden. Om den inte uppfyller kriterierna ska den kostnadsföras i resultaträkningen.¹¹

Statistiska centralbyrån har utfört en undersökning om FoU-verksamhetens omfattning av cirka 7 000 företag i Sverige med minst tio anställda. Undersökningen har därefter jämförts med andra länder FoU-verksamhetsomfattning inom företagssektorn. Resultatet visade att det svenska näringslivet satsar mer än företag i andra länder på FoU mätt till andelen av BNP. Undersökningen av näringslivets FoU ger en BNP-andel på 2,9 procent för år 2005. Näringslivets satsningar på FoU har ökat från 72 miljarder till 77 miljarder kronor mellan 2003 och 2005. Ökningen beror på de små företagen vars FoU var 6,3 miljarder.¹²

1.2 Problemdiskussionen

Kritiken och debatten kring värderingen av immateriella tillgångar har varit alarmerande de senaste åren. Kumar riktar särskild kritik mot dagens värderingsmetoder av forsknings- och utvecklingsrelaterade aktiviteter. Författaren hävdar att den ökade betydelsen av FoU har medfört en ökad betydelse för värderingen och rapporteringen av den finansiella informationen, särskilt för företag som är beroende av FoU i sin verksamhet. Vidare riktas kritik mot revisionsprofessionens avstående från att utvärdera aktiviteter som inte är neutrala, verifierbara eller objektiva.¹³ Ett grundkrav för aktivering av FoU oavsett redovisningsnorm är att aktiviteten i utvecklingsstadiet i framtiden ska inbringa ekonomiska fördelar. USA är ett

⁵ http://www.fasb.org/project/short-term_intl_convergence_r&d.shtml (inhämtat 08-01-28)

⁶ <http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Intangible+Assets/Intangible+Assets.htm> (inhämtat 08-01-28)

⁷ Ibid

⁸ Lönnqvist (2002) *Årsredovisning i aktiebolag och koncerner*

⁹ Marton m.fl. (2008) *IFRS – i teori och praktik*

¹⁰ Lönnqvist (2002) *Årsredovisning i aktiebolag och koncerner*

¹¹ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS (2007)

¹² http://www.scb.se/templates/pressinfo___187170.asp (inhämtat 08-02-02)

¹³ Kumar & Krishna (2006) *Disclosure Norms for Intangible Assets: Suggestions for Improving the Valuation of Intangibles*

land som inte tillåter aktivering för FoU, och experters primära åsikt är att det är svårt att härleda en produkt i utvecklingsaktivitet till en i framtiden ekonomisk gynnsam och kommersiellt lanserad produkt.¹⁴ Forskaren Lev m.fl. hävdar att kostnadsföring av internt upparbetade tillgångar är befogade och därför bör försiktighetsprincipen tillämpas, mycket tack vare osäkerheten kring de ekonomiska konsekvenserna av FoU utgifter.¹⁵ IASB å andra sidan, som reglerar redovisningen för immateriella tillgångar genom IAS 38 fastställer att forskningsutgifter ska kostnadsföras, men kräver aktivering av aktiviteter i utvecklingsfasen förutsatt att de uppfyller grundkriterierna för aktivering som regleras i standarden.¹⁶ Millan & Gornik-Tomaszewski skriver att den huvudsakliga konceptuella skillnaden mellan IASB och FASB relaterat till FoU är att IAS 38 anser att i vissa situationer under utvecklingsfasen kan ett företag tillförlitligt identifiera utgifter som uppfyller alla krav för definitionen av en tillgång.¹⁷

Beträffande aktiveringsbaserad redovisning av FoU och hur det speglar den finansiella rapporteringen, råder det delade åsikter om. Cazavan-Jeny & JeanJean skriver i en studie som är baserat på 197 franska företag under åren 1993-2002, enligt studien återfinns ingen direkt korrelation mellan marknadsvärde och redovisat värde för de företag som använt sig av aktiveringsbaserad redovisning. De hävdar att investerare reagerar negativt och med osäkerhet på aktiveringsbaserad redovisning och framhäver att den negativa korrelationen grundar sig på att investerare tror att aktivering inbjuder till ett incitament för kreativ redovisning från företagets sida.¹⁸ Healy m.fl. har tagit fram en forskningsstudie grundad på läkemedelsindustrin där det fastslogs att aktiveringsbaserad värdering av FoU är en avvägningsfråga mellan relevans och objektivitet. En av slutsatserna författarna kom fram till var att för företag inom läkemedelsbranschen, leder en aktiveringsbaserad redovisning för FoU till mer relevant information samt att den ger en bättre korrelation mellan bokfört värde och ekonomisk verklighet. Dessutom hävdar de att även om kreativ redovisning ökar är ökningen inte tillräckligt stor för att uppväga nyttan av aktivering.¹⁹

Sammanfattningsvis framgår det tydligt att det finns olika åsikter gällande aktiveringsbaserad redovisning. I och med den ökade betydelsen av immateriella tillgångar som uppkom genom den globala utvecklingen på den ekonomiska marknaden, så har redovisningen av dessa tillgångar blivit tillfogat en allt hetare diskussion av såväl normgivarna som forskare av redovisning. Diskussionen armeras i och med att IASB:s och FASB:s harmoniseringsprojekt inte har kommit till en enhetlig överenskommelse i frågan om redovisningen av immateriella tillgångar, bland annat FoU. En väsentlig fråga som skiljer sig åt mellan de två normgivarna, är att IASB anser att i vissa situationer under utvecklingsfasen kan ett företag tillförlitligt identifiera utgifter som uppfyller alla krav för definitionen av en tillgång. I uppsatsen har vi för avsikt att få en inblick av hur företag och revisorer upplever FoU-redovisningen samt vilka problem som kan tänkas uppstå i samband med aktivering, relaterat till hur FoU redovisas i enlighet med IAS 38.

---

¹⁴ Spiceland m.fl. (2004) *Intermediate Accounting*

¹⁵ Lev m.fl. (2005) *R&D Reporting Biases and Their Consequences*, Contemporary Accounting Research

¹⁶ IAS 38

¹⁷ Millan & Gornik-Tomaszewski (2005) *Accounting for Research and Development Costs: A Comparison of U.S. and International Standards*, Review of Business

¹⁸ Cazavan-Jeny & JeanJean (2006) *The Negative Impact of R&D Capitalization: A Value Relevance Approach*, European Accounting Review

¹⁹ Healy m.fl. (2002) *R&D Accounting and the Tradeoff Between Relevance and Objectivity*, Journal of Accounting Research

1.3 Problemformulering

Utifrån uppsatsens beskrivna bakgrund och problemdiskussion blir vår huvudfrågeställning således följande;

- *Hur anser företag och revisorer att redovisningen av FoU i enlighet med IAS 38 speglar den finansiella rapporteringen?*

För att besvara ovanstående frågeställning så kommer studien att behandla följande delfrågor ingående:

- Hur upplever företagen värderingen av FoU i enlighet med IAS 38?
- Hur upplever revisorer granskningen av FoU i enlighet med IAS 38?

1.4 Syfte

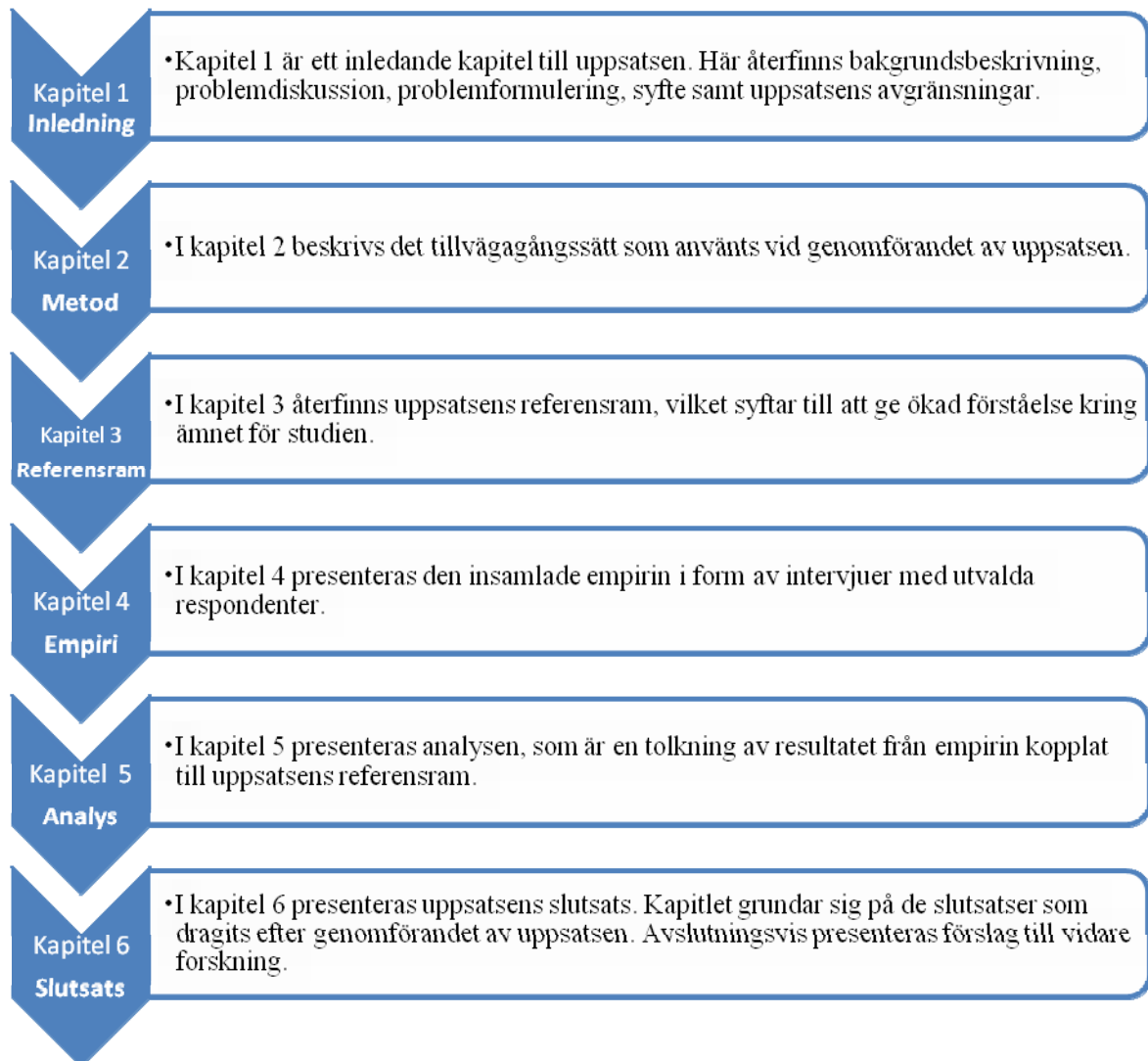
Syftet med uppsatsen är att undersöka hur företag och revisorer upplever redovisningen av FoU i enlighet med IAS 38, och hur de anser att redovisningen speglar den finansiella rapporteringen med hänsyn till IASB:s föreställningsram.

1.5 Avgränsningar

Uppsatsen har avgränsats till att endast intervjua redovisningsansvariga på börsnoterade forskningsintensiva bolag som tillämpar IFRS/IAS, samt som har kontor stationerade i Göteborgs närområde, vilket förenklar intervjuprocessen. Därtill har vi intervjuat en revisor och en redovisningsexpert som har insyn i internationell redovisning.

1.6 Uppsatsens disposition

Figur 1.1 Disposition, Egen framställning

2. Metod

I detta kapitel är avsikten att redogöra för hur författarna har gått tillväga för att genomföra studien och därmed uppfylla syftet. Därtill klargörs vilka metoder som använts och hur informationen samlats in.

2.1 Litteraturstudier

För att få en djupare förståelse om uppsatsområdet gjorde vi en ingående litteraturstudie och det pågick successivt under uppsatsskrivandets gång. Det första som vi studerade var den *fullständiga regleringen* av standarden IAS 38. Därefter söktes mer information i *kurslitteratur* som behandlar de båda normgivande redovisningsorganen IASB samt FASB, främst med avsikt för att ta reda på dess egentliga syfte med normgivningen. Vidare besökte vi IASB:s hemsida för att få nyligen uppdaterad information om pågående projekt och diskussioner om immateriella tillgångar med fokus på FoU. För att få en färsk ämneskunskap om de mest omdiskuterade områdena inom vårt valda ämnesområde så användes *vetenskapliga artiklar*. Artiklarna söktes i databasen Business Source Premier²⁰, som erbjuds via Handelshögskolans bibliotek i Göteborg. Vi anser att det är av stor vikt att studera just vetenskapliga artiklar för att bilda en aktuell uppfattning som är bred men samtidigt djupgående om ämnet.

2.2 Val av undersökningsmetod

Det finns två tillvägagångssätt att samla in empirisk data, *kvantitativt* och *kvalitativt*. Den kvantitativa metoden antar ett *positivistiskt* vetenskapligt angreppssätt där ett objektivet förhållande till sitt studieobjekt eftersträvas.²¹ Den kvalitativa metoden knyter an ett starkt *hermeneutiskt* vetenskapligt förhållningssätt, där finns mer förståelse för relativistiska tankegångar där forskarens egna minnen, upplevelser och förståelse används vid undersökandet av ett objekt.²² Den kvantitativa metoden går ut på att standardisera informationen från respondenterna i så stor utsträckning som möjligt. Typiska kännetecken är att den kvantitativa metoden innefattar i förväg fastslagna svarsalternativ i form av en enkät. Nackdelarna med denna metod är att undersökningen oftast tvingas anta en ytlig prägel för att den ofta använder sig av flera respondenter vilket gör att undersökningen inte kan vara allt för komplex. Ytterligare en nackdel är att undersökaren definierar vad som är viktigt, som Jacobsen uttrycker sig: ”*Det enda vi får svar på är det vi frågar om*”.²³

Med den kvalitativa metoden finns möjligheten att lägga vikt vid detaljer hos varje respondent genom exempelvis personliga intervjuer. Kvalitativa metoder resulterar i verbala formuleringar som utgör det empiriska data. Data blir på så sätt nyanserad och undersökaren får ta del av respondentens tolkning istället för att tolka åt respondenten. Denna metod är dessutom väldigt flexibel, om problemet inte är helt tydligt från början kan undersökningen både ge klarhet i vad problemet består av samtidigt som det ger ett svar på problemet.²⁴ Eftersom den kvantitativa metoden har för avsikt att standardisera material i så stor

---

²⁰ <http://www.ub.gu.se/sok/databaser/sok/index.xml?data=2&offset=0&hpp=10&action=search&t=subject>

²¹ Thuren (2004) *Vetenskapsteori för nybörjare*

²² Patel & Davidsson (2003) *Forskningsmetodikens grunder*

²³ Jacobsen (2002) *Vad, hur och varför?* s. 147

²⁴ Ibid

utsträckning som möjligt var det ogenomförbart att tillämpa denna metod för att syftet med uppsatsen var att få en djupare förståelse av studieobjektet. Vid en kvantitativ studie delas materialet upp i olika delar som undersöks var och en för sig, vilket underlättar den statistiska undersökningen. I vår uppsats hade det bidragit till lägre tillämplighet då våra delar hänger samman. Den flexibilitet en kvalitativ studie medför anser vi var ytterst nödvändig för vår studie, då vi innan undersökningen inte exakt visste vilken typ av information vi sökte efter. Vår förhoppning var att få en inblick i varje respondents individuella uppfattningar om studieobjektet. Därför antar vi en kvalitativ undersökningsmetod.

2.3 Val av undersökningsansats

Fallstudier kännetecknas av att det är en kvalitativ undersökningsmetod som ger forskaren en djup och detaljrik inblick inom ett specifikt område. Syftet med att använda sig av fallstudie som undersökningsansats är att ta en liten del av verkligheten, förklara den på ett utförligt sätt och därefter dra paralleller mellan den noggrant studerade verkligheten med den stora helheten.²⁵ För att tydliggöra ovanstående använder vi oss av Rolf Ejvegårds goda exempel: ”Anta att en forskare vill försöka förstå en konstnärs olika verk, kan forskaren istället för att studera alla konstnärens verk, enbart välja att studera ett verk på detaljnivå för att därigenom försöka förstå konstnärens sätt att uttrycka sig i sina målningar.”²⁶

Alla vetenskapliga undersökningsmetoder har för- och nackdelar. Fördelarna med en fallstudie är många. Exempelvis möjliggör fallstudien för forskaren att ägna sig åt subtiliteter och svårigheter i komplicerade situationer och inbjuder användandet av åtskilliga datakällor. Dessutom är fallstudie passande när forskaren vill beskriva vad som är specifikt för en särskild plats, exempelvis en organisation eller en enhet.²⁷ Nackdelarna är att forskaren själv är det främsta insamlings- och analysinstrumentet av information, vilket kan ha sina fördelar. Men en forskare kan ofrivilligt eller av oetiska skäl välja bland tillgänglig data, vilket gör att det i praktiken går att visa upp vilken data som helst. Därför bör både författare och läsare vara medveten om de skevheter som kan påverka slutrapporten. Ytterligare kritik riktad mot fallstudier avsaknaden av möjligheten att generalisera utifrån resultatet. Det finns inget enkelt svar på hur en generalisering går tillväga med hänsyn till en enda fallstudie. Däremot går det att göra multipla fallstudier, det vill säga att flera fall studeras och sedan jämförs.²⁸

En multipel fallstudie innebär att samma undersökning innehåller flera enkla fallstudier som senare jämförs med varandra. Resulterande bevis från en multipel fallstudie anses ofta mer bindande än de från en enkel fallstudie. Därför betraktas den multipla fallstudien som mer pålitlig än den enkla. Nackdelen med multipla fallstudier är att de är tidskrävande.²⁹ Då vi vill få en djupare förståelse för problemet anser vi att användandet av en multipel fallstudie passar bäst som undersökningsansats, trots att det är mycket tidskrävande. Då tidsaspekten var ofrånkomlig blev tidsplaneringen extra viktig.

²⁵ Jacobsen (2002) *Vad, hur och varför?*

²⁶ Ejvegård (2003), *Vetenskaplig metod*, s. 33

²⁷ Yin (1994) *Case Study Research*

²⁸ Denscombe (1998) *Forskningshandboken*

²⁹ Merriam (1994) *Fallstudien som forskningsmetod*

2.4 Intervjumetodik

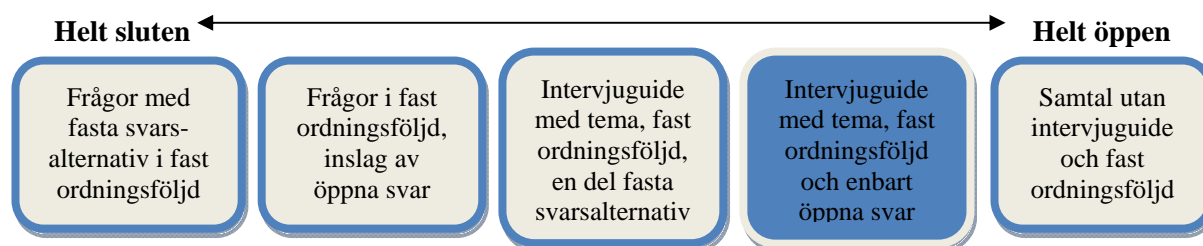
De tre vanligaste metoderna inom den kvalitativa ansatsen är *den individuella öppna intervjun*, *gruppintervjun* och *dokumentundersökning*.³⁰ Den individuella öppna intervjuformen ger data i form av ord, meningar och berättelser. Vanligtvis sker intervjun ansikte mot ansikte och vi valde denna metod då den lämpar sig bäst under följande förutsättningar:

- **När relativt få enheter undersöks:** Att göra besöksintervjuer är tidskrävande och kan ge stora datamängder i form av anteckningar och bandupptagningar. Det är viktigt att anpassa datainsamlingen till de resurser och den tidsram för undersökningen som finns att tillgå.
- **När undersökaren är intresserad av vad den enskilda individen säger:** Intervjumetoden får fram den enskildes inställning och uppfattningar. Det gör att möjligheten till en generalisering av resultatet till en hel population blir svår, just därför att denna metod antar en stark form av individualisering.
- **När undersökaren är intresserad av hur individen tolkar och formulerar ett speciellt fenomen:** Öppna intervjuer är mycket lämpliga för att få fram enskildas individers tolkningar av studieobjektet.³¹

Då en gruppintervju enligt Jacobsen har en tendens att utveckla en gemensam tolkning av det diskuterade studieobjektet, anser vi att det inte skulle uppfylla vårt syfte med studien, och därmed valt bort detta alternativ. Dokumentundersökning som används vid sekundär data var inte en aktuell metod då vår undersökning behandlar primär data.

Flexibiliteten vid en öppen intervju kan regleras på tre olika sätt, den kan vara *strukturerad*, *ostrukturerad* samt *semistrukturerad*. I en strukturerad intervjuform följer intervjuaren noggrant ett fördefinierat frågeformulär där frågorna skall ställas i den ordning som bestämts i formuläret. Den ostrukturerade intervjuformen innebär att respondenterna tillåts tala mer fritt och intervjuaren följer inte någon finfördelad fast struktur. Den semistrukturerade intervjuformen är således en blandning av de två redan nämnda. Då vi ville studera respondenternas egna upplevelser och uppfattningar om ämnesområdet, så var vår första tanke att genomföra ostrukturerade intervjuer. Men vid närmare eftertanke och insikten om att graden av strukturering syftar till hur stort svarsutrymme som ges åt den intervjuade vid varje fråga och således blir av stor vikt för det empiriska materialet, bestämde vi oss för att göra en semistrukturerad intervju.

Vår grad av strukturering blir väldigt tydlig med hjälp av Jacobsens figur:

Figur 2.1 Grader av strukturering av en intervju.³²

Graden av strukturering har gjorts enligt den fjärde rutan som dras mot den helt öppna och ostrukturerade intervjuformen. Det vi ansåg vara ytterst viktig i val av strukturingsgrad var att ha möjlighet att ställa viktiga följdfrågor samt utrymme för respondenterna att svara fritt för att få en gestaltad bild av studieobjektet.

³⁰ Jacobsen (2002) *Vad, hur och varför?*

³¹ Ibid

³² Ibid, s. 163

2.5 Urval av respondenter

I den kvalitativa underökningsmetoden finns det flera olika urvalskriterier som man måste välja mellan. Urvalet bör utgå från uppsatsens problemformulering och syfte för att undersökningen ska vara relevant. Jacobsen beskriver några av de viktigaste urvalskriterierna enligt följande;

- **Slummässigt urval:** Ett möjligt urval är att ta hela listan på personer och slumpmässigt dra några av dem.
- **Det typiska:** Urval av en grupp som forskaren anser utgör den typiska enheten.
- **Bredd och variation:** Urvalet görs genom att först dela in alla respondenterna i ett visst antal grupper, för att därefter dra en person slumpmässigt från varje undergrupp.
- **Information:** Ett urval kan rätt och slätt göras genom att välja ut uppgiftslämnare som forskaren anser kan ge riktig och god information. Detta kan vara personer med goda kunskaper om studieobjektet, personer som är bra på att uttrycka sig eller personer som är villiga att lämna information. I ett sådant urvalskriterium måste dock forskaren först veta något om hur goda informationskällor de olika uppgiftslämnarna är.³³

Vi har valt ett *informationsbaserat urvalskriterium*. Valet baserades utifrån vår problemformulering och uppsatsens syfte där vi uttrycker att vi vill undersöka personer som i praktiken kommer i kontakt med aktiveringsbaserad redovisning av FoU-utgifter.

Sedermera beslutade vi oss för att forskningsintensiva företag och revisorer skulle utgöra vår urvalsgrupp. I valet av företag hade vi följande kriterier; att FoU utgör en central del av företagets verksamhet, företagen redovisar i enlighet med IAS 38, att personerna som representerade företagen hade goda kunskaper om redovisning av FoU samt att de var belägna i Göteborgs närområde. De företagsrespondenter vid respektive företag som utgjorde vårt urval blev således; Bernt Sundström, ekonomichef på *AstraZeneca* vid Göteborgskontoret, Mikael Sjöqvist, koncernredovisningschef på *Nobel Biocare* vid Göteborgskontoret samt Anna Ahlberg, CFO på *Vitrolife* i Kungsbacka. Vårt val att även intervjua en redovisningsexpert samt en revisor kom väldigt naturligt för oss och grundade sig på att vi antog att de kunde tillföra en bredare och djupare förståelse av vårt ämnesområde. Respondenterna, Pär Falkman och Johan Palmgren, arbetar på *Ernst & Young* respektive *Öhrlings PriceWaterhouseCoopers*.

2.6 Intervjuprocessen

De frågor som ligger till grund för vår intervjuguide arbetades fram genom befintliga teorier som kunde kopplas till uppsatsens problemställning. För att få ett uttömmande svar från respondenterna så formulerades frågorna på ett sätt som inte var ledande i så stor utsträckning som möjligt. Frågorna skickades ut till respondenterna i förväg för att på så sätt förhindra eventuella oklarheter runt frågorna. Vi ansåg att de frågor som vi ville ha svar på krävde en viss förberedelse och insikt, vilket inte skulle infrias vid en spontan, oförbredd intervju. Eftersom vi intervjuade både företag och revisorer så skiljde sig fyra frågor åt i intervjuguiden. Vi fann att det var nödvändigt på grund av revisorns roll som granskare av företagets finansiella rapportering. Ett sammandrag av intervjuguiden är presenterad nedan:

---

³³ Jacobsen (2002) *Vad, hur och varför?*

Intervjuguide

- Personlig befattning: antal år i företag, profession, utbildning
- 1. Allmän/spontan uppfattning om redovisning av forskning och utvecklingsutgifter (FoU).
- 2. Hur upplever ni säkerställandet av kriterierna för aktivering relaterat till FoU? Finns det krav som är svåra?
- 3. Finns det några implikationer att avgöra utifrån IAS 38:s kriterier om ett projekt skall definieras att vara i en forskningsfas eller utvecklingsfas?
- 4. Anser ni att kostnadsföring i enlighet med försiktighetsprincipen bör tillämpas med hänsyn till säkerställandet av kriterierna?
- 5. Vad är viktigast med hänvisning till FoU, försiktighetsprincipen eller matchningsprincipen?
- 6. Anser ni att det finns någon/några av kriterierna för aktivering/värderingsprocessen av FoU som i praktiken bidrar eller kommer i konflikt med någon/några av de *kvalitativa egenskaperna* (jämförbarhet, relevans, tillförlitlighet, begriplighet) beskrivna i IASB:s ramverk?
- 7. Vilka är era åsikter angående upplysningskraven för FoU i enlighet med IAS 38?
- 8. Anser ni att aktivering kontra kostnadsföring är en avvägning mellan relevans och tillförlitlighet?
- 9. Vilken typ av värderingsmodell (kostnadsföring vs aktivering) för FoU anser ni leder till en högre korrelation mellan bokfört värde och ekonomisk verklighet?
- 10. Vilken typ av värderingsmodell för FoU leder till mest användbar information enligt er?

Tilläggsfrågor revisorer:

- 10. Upplever ni något specifikt återkommande granskningsproblem av FoU?
- 11. På vilket sätt kan IAS 38:s medgivande för aktivering av FoU tänkas inbjuda till kreativ redovisning?

Tilläggsfrågor företag:

- 10. Ungefär hur stor del av internt upparbetade immateriella tillgångar (FoU) aktiverar ni procentuellt sett?
- 11. Har ni upplevt någon förändring av aktivering av utvecklingsutgifter?

Figur 2.2 Intervjuguide i sammandrag, egen framställning

Under intervjuerna var målet att vara flexibel genom att ställa relevanta följdfrågor för att på så sätt få en djupare förståelse av respondenternas uppfattningar om ämnesområdet. Intervjuernas längd varierade mellan 45 minuter till en timme. För att undersökningens validitet skulle bli så tillförlitlig som möjligt använde vi oss av både egna anteckningar och bandspelare. Det finns även nackdelar med att använda bandspelare, uppgiftslämnaren kan tycka att det är obehagligt att bli inspelad och därför begränsa sina svar. Under våra intervjuer kände respondenterna sig bekväma och hade inget emot att vi använde bandspelare. Den öppna intervjuformen medförde en tidskrävande transkriberingsprocess. Vi lade ner en hel del tid på både förarbetet och behandlingen av data.

2.7 Vetenskapligt angreppssätt

Det finns tre generella angreppssätt som syftar till att frambringa kunskap om samhället, organisationer eller mänskligt handlings sätt, nämligen deduktion, induktion och abduktion. De gemensamma dragen i de tre angreppssätten är att de karakteriserar ett tillvägagångssätt som det går att dra vetenskapliga slutsatser ifrån. Vid deduktion utgår forskaren från befintliga och objektiva teorier för att därefter härleda hypoteser om orsakssamband som sedan provas mot verkligheten. Det resultat som framställs relateras sedan till den befintliga teorin. Forskare som följer ett induktivt angreppssätt arbetar efter ett utforskande arbetssätt. Forskaren utgår från det empiriska materialet, vilket samlas in genom kvalitativa intervjuer samt observationer. Studieobjektet studeras utan att utgå från tidigare framställd och etablerad teori. Syftet med den induktiva ansatsen är att genom den framtagna empirin skapa nya egna teorier.³⁴ Abduktion är ett samspel mellan deduktion och induktion.³⁵

³⁴ Patel & Davidson (1994) *Forskningsmetodiken grunder*

³⁵ Alvesson & Sköldberg (1994) *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*

Uppsatskrivandet har präglats av en pendling mellan en teoretisk och empirisk utgångspunkt. Begynnelsepunkten har varit befintliga teorier som grundkonstruktion till utformningen av frågorna till vår intervjuguide. Därefter undersöktes om det fanns en anknytning mellan våra empiriska data och befintliga teorier i vår analys. Vi hade dock inte för avsikt att utveckla nya generella teorier vilket avses med en induktiv ansats, utan försöka få en ökad förståelse av hur undersökningsobjekten tolkar det studerade ämnesområdet. Vi anser oss därför använda ett *abduktivt* angreppssätt som dock ligger närmare det induktiva än det deduktiva angreppssättet. Det abduktiva angreppssättet gav oss möjligheten att pendla mellan en teoretisk och empirisk utgångspunkt vid analysen och därmed uppfylla målet med uppsatsen, att undersöka hur praktiker av ämnesområdet upplever redovisning av FoU.

2.8 Primär-, sekundär- och tertiärdata

En bra fallstudie präglas av användandet av ett flertal data som kompletterar varandra. Vid insamling av data finns det tre olika typer av data:

- *Primärdata* är upplysningar som samlats in från personer eller grupper av personer. Primärdata innebär att det är första gången just den informationen samlats in, exempelvis via intervjuer, frågeformulär och observationer.
- *Sekundärdata* är data som inte kommer direkt från forskningsobjektet utan är data som redan är insamlat och nedskrivet av någon annan. Exempel på sekundärdata är olika böcker och forskningsstudier. Det kan också vara presentationer vid föreläsningar och konferenser. Sekundärdata är insamlat för annat ändamål än det som du själv avser att använda informationen till.
- *Tertiärdata* består av data hämtad från bland annat uppslagsverk och tidningsartiklar.³⁶

Vi har under studiens gång använt oss av primär- och sekundärdata. Det viktigaste primärdata vi har använt oss av är intervjuerna vi utfört med de olika företagen. Sekundärdata har varit diverse vetenskapliga artiklar från databasen *Business Source Premier* som Handelshögskolan i Göteborg tillhandahåller samt litteratur. De olika insamlingsmetoderna har olika styrkor och svagheter. Då vårt syfte mynnar ut i vad respondenterna anser, som sedan ska jämföras med befintlig forskning, ter det sig naturligt att främst använda de nämnda typerna av data.

Primärdatas styrkor ligger i att informationen som framställs är relevant för studien, ger en djupare förståelse samt att man som intervjuare kan ha hjälp av olika reaktioner och kroppssignaler från respondenten. Svagheter är att det ofta kan vara tidskrävande att samla in informationen, särskilt vid intervjuer. Primärdata upplevs dessutom som mer kostsam med hänsyn till de resor som görs. Det som upplevs som en svaghet hos primärdata är en stryka hos sekundärdata, med andra ord att information kan fångas in med knappa resurser. Svagheter med sekundärdata är att det inte alltid framgår i vilket syfte informationen är framtagen, samt vilken metod som använts vid insamlandet.³⁷ Vi vidhåller att de källor vi använt oss av i studien är kritiskt granskade, och kommit fram till att källorna kommer ge en sann och rättvisande bild av vår uppsats.

---

³⁶ Jacobsen (2002) *Vad, hur och varför?*

³⁷ Björklund & Paulsson (2003) *Seminarieboken*

2.9 Källkritik

Av det material som vi har använt oss av och samlat in, har en bedömning gjorts där endast det mest relevanta för uppsatsens syfte använts. Vid granskning av materialet som källorna åberopar har vi tagit hjälp av tre källkritiska kriterier. Det första kriteriet är *samtidskravet* där materialet/data bör vara så dagsaktuellt som möjligt.³⁸ Under studiens gång har vetenskaplig litteratur och vetenskapliga artiklar (tidigare forskning) använts flitigt. Vad gäller de böcker som använts har vi i största möjliga mån använt de senaste upplagorna. I de fall där möjligheten till den senaste upplagan ej var tillgänglig har en äldre version brukats, dock har inte detta stort relevansen. Det andra kriteriet, *tendenskritiken*, innebär att man försöker bedöma om respondenten/författaren/uppgiftslämnaren har haft några egna intressen i den utlämnade informationen. Detta har vi försökt att undvika genom att använda oss av många olika källor oberoende från varandra. Då en stor del av våra sekundärdata består av artiklar, har vi varit noggranna med att mestadels använda artiklar som är *peer reviewed*. Att en artikel är peer reviewed innebär att den granskats av andra forskare, därmed blir den vetenskapliga nivån högre – detta för att få ner graden av tendens i källan. Dock ska det tilläggas att även om det finns tendens i en källa betyder inte detta att det för den skull inte är intressant. Exempelvis har vi använt två olika källor med motsatt tendens för att få en vidare översikt över problemområdet, samt att de kan användas för att balansera varandra. Det tredje kriteriet är *beroendekritiken*, där det är viktigt att granska de källor som använts och att de är oberoende av varandra. Som ovan nämnt har vi försökt att använda så många olika och trovärdiga källor som möjligt.³⁹

Vi anser att våra primärkällor (respondenterna) är kompetenta inom det problemområde vi undersökt och trovärdiga. Därtill kan vi inte se att respondenterna haft incitament att påverka undersökningen varken åt ena eller andra hållet. Deras svar får således betraktas som trovärdigt underlag för uppsatsen.

2.10 Validitet och reliabilitet

En undersöknings empiri bör uppfylla två krav; den bör vara giltig och relevant (valid) samt tillförlitlig och trovärdig (reliabel). Att bedöma giltigheten och tillförlitligheten innebär ett kritiskt förhållningssätt vid en bedömning av kvaliteten på de data som vi samlat in. *Validitet* fastställer i vilken utsträckning undersökningen mäter vad den har för avsikt att mäta. Individuella intervjuer mäter således främst följande förhållande; individuella och personliga, synpunkter på ett fenomen/förhållande. *Reliabiliteten* är ett uttryck för att de mätningar som genomförs vid undersökningar verkligen är korrekta. Reliabiliteten vid individuella intervjuer mäter om undersökningen påverkats av intervju effekter, det vill säga att intervjuarens närvaro skapar speciella resultat. Det analyseras också om några kontexteffekter kan ha förekommit, vilket innebär att platsen där intervjun ägde rum kan ha skapat speciella resultat.⁴⁰

Grundat på ovanstående stycke var det i vår studie av stor vikt att resultatet speglar de individuella förhållandena till studieobjektet för att skapa en hög validitet. Vi anser att vi skapat en hög validitet i studien genom att vid varje intervju vara tydlig med att framhäva att det vi ville undersöka var respektive respondents individuella upplevelser och inte generella synsätt om det undersökta ämnet. För att säkerhetskälla att undersökningen var reliabel så diskuterades upplägget grundligt inför intervjuerna. Eftersom det är speciellt viktigt vid

³⁸ Eriksson & Wiedersheim-Paul (2001) *Att utreda, forska och rapportera*

³⁹ Ibid

⁴⁰ Jacobsen (2002) *Vad, hur och varför?*

individuella intervjuer att inte skapa några intervju effekter samt kontexteffekter som kan påverka resultatet lades stor vikt vid att upprätthålla ett tryggt, lugnande uppförande. Alla respondenter i vår undersökning ville utföra intervjun vid respektive arbetsplats vilket vi ansåg vara bra för att förhindra eventuella kontexteffekter.

För att bevisa att en undersökning uppnår en *extern giltighet* ska resultat från ett begränsat område, exempelvis resultatet i en organisation vid en viss tidpunkt vara giltiga även i andra sammanhang eller i en annan organisation. Denna beskrivning kallas för överförbarhet. Genom att utföra samma undersökning och se hur bra den överensstämmer med den första avgör hur hög den externa giltigheten är. *Interna giltigheten* handlar om resultatets giltighet. Många samhällsforskare har övergett teorin om att beskriva samhället på ett objektivt sätt. Inom samhällsvetenskapen talas hellre om en *intersubjektivitet*. Begreppet definieras som ”*det närmaste vi kan komma sanningen är att flera personer är ense om att något är en riktig beskrivning*”.⁴¹ I praktiken betyder detta att sannolikheten för att beskrivningen är riktig ökar ju fler som håller med. Bedömning av validering kommer enligt ett intersubjektivt förhållningssätt alltid att innebära en prövning av resultatet gentemot andra människor. För att pröva den interna giltigheten är det viktigt att kontrollera undersökningens slutsatser samt kritiskt granska själva resultatet.⁴²

Den externa giltigheten kan diskuteras vid en kvalitativ studie. Men vi anser att om samma studie utfördes på samma personer som i vår, så skulle den externa giltigheten vara hög. Vårt mål var inte att skapa en extern generalisering utan att skapa en förståelse av de personliga åsikterna om redovisningen av FoU i enlighet med IAS 38. Därför så skulle förmodligen inte exakt samma resultat ges om studien innefattade andra respondenter. För att säkerställa den interna giltigheten i våra empiriska data så använde vi bandspelare vid varje intervjutillfälle samt att vi alltid var två som utförde transkriberingen. Vi anser oss kunna dra giltiga slutsatser om en beskrivning som flera respondenter har samma åsikter om, baserat på Jacobsons beskrivning om begreppet intersubjektivitet. Slutligen har vi kritiskt granskat oss själva genom hela uppsatsskrivandets gång vilket tordes öka den sammantagna trovärdigheten i uppsatsen.

---

⁴¹ Jacobsen (2002) *Vad, hur och varför?* s.256

⁴² Ibid

3. Referensram

I följande kapitel presenteras den referensram som ligger till grund för uppsatsen. I synnerhet behandlas redovisningsorgan, reglering, dess relaterade ramverk och tidigare utförd forskning inom ämnet.

3.1 Redovisningens internationella normgivare

International Accounting Standards Board (IASB) är ett oberoende expertorgan som utfärdar internationella redovisningsstandarder i olika länder världen över. IASB grundades år 1973 med det övergripande målet att åstadkomma applicerbara internationella redovisningsnormer.⁴³ Sedan år 2005 är alla noterade företag som upprättar koncernredovisning samt tillhör något av EU:s medlemsländer skyldiga att tillämpa IFRS/IAS. IASB är standardsättaren av IFRS och IAS, EU behandlar därefter de nya standarderna i en särskild ordning för att sedan anta dem. De antagna standarderna publiceras därefter på varje medlemspråk i Europeiska unionens officiella tidning och blir på så sätt gällande i hela EU.⁴⁴

I IASB:s föreställningsram framhålls att syftet med den finansiella rapporteringen är att tillhandahålla information om ett företags ställning och resultat samt förändringar i den ekonomiska ställningen. Informationen ska utgöra underlag för beslut i ekonomiska frågor till olika användare som exempelvis investerare, anställda, långivare, kunder, leverantörer. De kvalitativa egenskaperna är avgörande för användbarheten av den information som lämnas i de finansiella rapporterna.⁴⁵ IASB och dess amerikanska motsvarighet FASB (Financial Accounting Standards Board), som reglerar de amerikanska redovisningsprinciperna i US GAAP (Generally Accepted Accounting Principles), har för avsikt att harmonisera redovisningen mellan de två redovisningsorganen.⁴⁶ FASB lade exempelvis grunden till ett väl genomtänkt föreställningsramverk, där exempelvis de kvalitativa egenskaperna och redovisningens syfte behandlas. FASB:s begreppsmässiga regelverk är mycket ansedd och har fungerat som förebild för många länders ramverk, inklusive IASB:s.⁴⁷

3.2 Reglering av immateriella tillgångar

IASB:s och FASB:s harmoniseringsprojekt har inte kommit till en enhetlig överenskommelse i frågan om redovisningen av immateriella tillgångar, bland annat FoU. En väsentlig fråga som skiljer sig åt mellan de två normgivarna IASB och FASB, är att IASB anser att i vissa fall under utvecklingsfasen kan ett företag identifiera utgifter som uppfyller alla krav för definitionen av en tillgång. FASB däremot anser att det är oerhört svårt att urskilja när en immateriell tillgång går över från att vara i forskningsstadiet till utvecklingsstadiet.⁴⁸ Redovisningen av FoU i enlighet med IASB behandlas i IAS 38, immateriella tillgångar. Standarden behandlar bland annat vilka upplysningar som krävs, hur redovisade värden beräknas samt om en immateriell tillgång ska redovisas i balansräkningen

---

⁴³ Nilsson (2005) *Redovisningens normer och normbildare*

⁴⁴ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/FAR (2007), s. 3

⁴⁵ Ibid

⁴⁶ Alexande m.fl. (2007) *International Financial Reporting and Analysis*

⁴⁷ Nilsson (2005) *Redovisningens normer och normbildare*

⁴⁸ <http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Intangible+Assets/Intangible+Assets.htm> (inhämtat 08-01-28)

eller inte.⁴⁹ US GAAP:s motsvarighet till standarden IAS 38 är SFAS 2, som reglerar FoU. Sedan 1974 när standarden infördes är aktivering av FoU förbjudet. SFAS 2 liksom IAS 18, skiljer mellan ren forskning och utveckling, i det förstnämnda är målsättningen att finna nya kunskaper som förhoppningsvis ska vara användbar för att utveckla nya produkter. Även om en operativ tillgång som är ämnad för att hjälpa till i utvecklingen av en specifik FoU aktivitet, ska den likväl kostnadsföras oavsett om livslängden är beräknad till mer än ett år. Dock har SFAS 2 undantag mot huvudregeln där exempelvis företag som utvecklar mjukvara till datorer och utvecklingsutgifter som är tekniskt genomförbara, kan aktivera dessa före kommersialiserad produktion har påbörjats.⁵⁰

3.2.1. Begreppsförklaring av en immateriell tillgång

En immateriell tillgång är enligt IFRS/IAS en *identifierbar ickemonetär tillgång utan fysisk form*. Immateriella tillgångar kan finnas i olika former, exempelvis klassas FoU, mjukvara, goodwill och licenser alla som immateriella tillgångar. Dock redovisas de på olika sätt beroende på vilken typ av tillgång de är. För att en immateriell tillgång skall få redovisas i balansräkningen måste den först och främst uppfylla definitionen av en tillgång. För detta krävs det att tre olika kriterier är uppfyllda. Tillgången måste vara identifierbar, företaget skall ha kontroll över den, samt att den förväntas ge framtida ekonomiska fördelar/värden. Utöver detta krävs det dessutom att tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. För att uppnå kravet på identifierbarhet krävs det att tillgången är avskiljbar eller att den uppkommer ur avtalsenliga eller andra juridiska rättigheter, exempelvis patent. Då företaget kan säkerställa att framtida ekonomiska fördelar tillfaller dem har de kontroll över tillgången. Detta kan exempelvis göras med hjälp av juridiska (ägende) rättigheter. Ekonomiska fördelar av en immateriell tillgång kan exempelvis vara kostnadsbesparingar tack vare användningen av varan eller tjänsten, eller intäkter från försäljning.⁵¹

En av redovisningens grundprinciper är att resurser och förpliktelser ska betraktas som skulder eller tillgångar, detta i enlighet med kriterier som ska vara uppfyllda baserad på regleringen den avser.⁵² Detta leder oss in på vad Nearon skriver, nämligen att grundproblematiken med att redovisa immateriella tillgångar på balansräkningen i USA:s fall är länkat till FASB:s ramverk och dess definition av tillgångar. Poängen är att ett företag vid införskaffandet eller upparbetandet av FoU, har som mål att i framtiden inbringa ekonomiska fördelar av produkten. Dock uppstår ett problem eftersom det ofta är svårt och ibland rentav omöjligt att kontrollera dess lönsamhet, och följaktligen blir det svårt att påvisa att framtida lönsamheter kommer inbringas. Vidare hävdar författaren att immateriella tillgångar är delvis ett resultat av en förfluten transaktion eller händelse, problemet är att värdet av tillgången som ett resultat av transaktionen inte ännu har inträffat. Således förliknar sig inte immateriella tillgångar helt med FASB:s begreppsmässiga systemdefinition av en tillgång.⁵³

3.2.2. Forskning och utveckling

För att göra det lättare att avgöra om kostnaden uppfyller kriterierna för att redovisas som en tillgång eller inte har lagtexten delat in upparbetade immateriella tillgångar i en forskningsfas och en utvecklingsfas. Immateriell tillgång som uppstår genom forskning eller i

⁴⁹ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS (2007)

⁵⁰ Spiceland m.fl. (2004) *Intermediate Accounting*

⁵¹ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS (2007)

⁵² Smith (2005) *Redovisningens språk*

⁵³ Nearon (2004) *Intangible asset: framing the debate*, CPA Journal

forskningsfasen av ett internt projekt, ska ej redovisas som en tillgång i balansräkningen, utan de kostnadsförs när de uppkommer. Om ett företag däremot inte kan särskilja forskningsfasen från utvecklingsfasen i ett internt projekt för att skapa en immateriell tillgång, bedöms projektets utgifter tillhöra enbart forskningsfasen. Exempel på forskningsverksamhet är verksamhet som syftar till att få fram ny kunskap eller sökandet efter alternativa material, processer, produkter, tjänster eller system.⁵⁴

US GAAP:s reglerar FoU i standarden SFAS 2. Sedan 1974 när standarden infördes är aktivering av FoU förbjudet. SFAS 2 liksom IAS 38, skiljer mellan ren forskning och utveckling, i det först nämnda är målsättningen att finna nya kunskaper som förhoppningsvis ska vara användbar för att utveckla nya produkter. Även om en operativ tillgång som är ämnad för att hjälpa till i utvecklingen av en specifik FoU aktivitet, ska den likväl kostnadsföras oavsett om livslängden är beräknad till mer än ett år. Dock har SFAS 2 undantag mot huvudregeln, där exempelvis företag som utvecklar mjukvara till datorer som är tekniskt genomförbara, kan aktivera dessa före kommersialiserad produktion har påbörjats.⁵⁵

3.2.3. Kraven för aktivering

Ett internt projekt skall definieras som utveckling först efter att man i utvecklingsfasen kommit så långt att man kan konstatera att det kommer att generera framtida ekonomiska fördelar. Kostnader för utveckling av ett internt projekt skall tas upp som en tillgång i balansräkningen, men med förbehållet att nedan nämnda förutsättningar är uppfyllda:

- a) *Det är tekniskt möjligt för företaget att färdigställa den immateriella tillgången så att den kan användas eller säljas,*
- b) *Företagets avsikt är att färdigställa den immateriella tillgången och använda eller sälja den,*
- c) *Företaget har förutsättningar att använda eller sälja den immateriella tillgången,*
- d) *Företaget visar hur den immateriella tillgången kommer att generera troliga framtida ekonomiska fördelar. (Företaget kan bland annat påvisa att det finns en marknad för det som produceras med den immateriella tillgången eller för den immateriella tillgången som sådan, eller, om tillgången är avsedd att användas internt, dess användbarhet),*
- e) *Det finns adekvata tekniska, ekonomiska och andra resurser för att fullfölja utvecklingen och för att använda eller sälja den immateriella tillgången,*
- f) *Företaget kan på ett tillförlitligt sätt beräkna de utgifter som är hänförliga till den immateriella tillgången under dess utveckling.*⁵⁶

Det innebär att om kraven uppfylls så *måste* företaget redovisa utgifterna som en immateriell tillgång. Utvecklingsverksamhet kan exempelvis vara konstruktion, formgivning av verktyg, förbättring av redan befintliga produkter samt prövning av prototyper och modeller.⁵⁷ Godfrey & Hamilton hävdar att forskningsberoende företag som investerar mycket i FoU tenderar att konsultera ansetta och professionella revisorer/revisionsföretag eftersom FoU-utgifter är svåra att fastställa och dessutom sällan har objektiva marknadsvärden att jämföra med. Vidare menar forskarna att värderingen av FoU är ett problem för att dess värde beror till stor del av

⁵⁴ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS (2007)

⁵⁵ Spiceland m.fl. (2004) *Intermediate Accounting*

⁵⁶ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS (2007)

⁵⁷ *Ibid*

framtida beslut rörande fullföljningen av projektet och kommersialiseringen. Därtill upplyser de om att informationsasymmetrin mellan ledning och investerare kan leda till underinvesteringar i forskningsintensiva företag. Detta beror på att FoU vållar interna kontrollsvårigheter, och dessutom är FoU aktiviteter svåra att förmedla till investerare på grund av sin eventuella komplexitet.⁵⁸

3.2.4. Upplysningskraven

Företag ska enligt IAS 38, lämna upplysningar om varje slag av immateriell tillgång varav en uppdelning av internt upparbetade samt andra tillgångar ska göras. Kraven är i stora drag följande; huruvida nyttjandeperioderna är begränsade eller obegränsade, använda avskrivningsmetoder, det redovisade bruttovärdet och eventuella ackumulerade avskrivningar, i vilka poster i resultaträkningen som avskrivningar ingår, samt en avstämning av det redovisade vid periodens början och slut. För FoU gäller dessutom att företag ska upplysa om det totala beloppet av utgifter för FoU som kostnadsförs, och som är direkt hänförliga till forskning respektive utvecklings aktiviteter.⁵⁹

Jonas propagerar att på grund av osäkerheterna kring FoU aktiviteter har analytiker ofta svårt att prognostisera hur dessa aktiviteter komma att inbringa framtida ekonomiska fördelar till företaget. Studier har visat att analytiker tenderar att göra felbedömningar i prognostiseringen av framtida vinster, i synnerhet när den är baserad på företag som kostnadsför FoU i stor utsträckning. Studien som forskaren har gjort undersöker tre olika frågor relaterat till hur företag upplyser;

- *Offentliggör forskningsberoende företag specifik information om FoU aktiviteter?*
- *Under vilka omständigheter offentliggör forskningsberoende företag information om FoU aktiviteter?*
- *Finns det en koppling mellan mängden frivillig upplysning och analytikers prognostisering?*

Några av slutsatserna som forskaren har kommit fram till efter att ha undersökt 119 olika företag under en period på ett år, är att det finns en negativ korrelation mellan ovanligt hög vinst i föregående år och FoU relaterade upplysningar vilket forskaren menar tyder på att företag offentliggör mindre när företaget presterar bättre eftersom de externa påtryckningarna blir mindre när verksamheten går bra. Dessutom hävdar författaren att företag med lägre book-to-market nyckeltal delger mer detaljerad information om FoU aktiviteter vilken kan förklaras genom att deras finansiella rapporter reflekterar marknadsvärdet av företaget sämre.⁶⁰

3.3 De kvalitativa egenskaperna

Begreppen rättvisande bild/korrekt bild uppges ofta vid företagets finansiella rapporter. Föreställningsramen behandlar dock inte dessa begrepp men finansiella rapporter som speglar de kvalitativa egenskaperna och upprättas enligt standarderna ger vanligtvis vad som uppfattas som en rättvisande bild av företagets rapportering. För att uppfylla de finansiella rapporternas syfte så måste en balans mellan de kvalitativa egenskaperna göras. Vid sen publicering av information kan informationen förlora relevans. Företag kan då tvingas att väga nyttan av tidig rapportering mot nyttan av mer tillförlitlig information. Ibland

⁵⁸ Godfrey & Hamilton (2005) *The Impact of R&D Intensity on Demand for Specialist Auditor Services*, Contemporary Accounting Research

⁵⁹ IAS 38

⁶⁰ Jones (2007) *Voluntary Disclosure in R&D-Intensive Industries*, Contemporary Accounting Research

tillhandahåller företag ibland information innan alla konsekvenser och händelser av en information är kända, och således minskar tillförlitligheten. I praktiken är det ofta nödvändigt att göra en avvägning mellan de kvalitativa egenskaperna och den ska avgöras genom en professionell bedömning.⁶¹ Grundstommen av de kvalitativa egenskaperna i IASB:s ramverk är snarlika FASB:s. De båda innefattar *begriplighet*, *relevans*, *tillförlitlighet* samt *jämförbarhet* vilket utgör byggstenarna i båda ramverken. Definitionsmässigt inkorporerar användbar information alla de nämnda egenskaperna.⁶²

Hitz upplyser om att paradigmet inom internationell redovisning är att värdering till verkligt värde leder till högre relevans och de två organen FASB och IASB är starkt förenade genom detta tankesätt, det vill säga att rapportering till verkligt värde är essentiellt för intressenter såsom investerare.⁶³ I processen att ta fram internationella redovisningsregler, har enligt McEnally standardstiftare fokuserat på att informationen ska vara relevant, aktuell samt tillförlitlig. Detta beror på att de två ovan nämnda huvudorganen kräver att företag värderar transaktioner till verkligt värde i den mån det är möjligt.⁶⁴

3.3.1 Begriplighet

För att information ska vara användbar måste den vara begriplig. Förutsättningen är att användaren har rimliga kunskaper om ekonomiska aktiviteter, redovisning samt att de har en vilja att studera informationen med rimlig noggrannhet. Information om komplicerade frågor men som är relevanta får inte utelämnas på grund av att det kan vara svårt för vissa användare att förstå. Det uppstår ofta en avvägning mellan relevans och tillförlitlighet just av den orsaken att relevant information inte ska utelämnas på grund av att dess innehåll är svårt att förstå. Det finns dock inget absolut svar på när avvägningen infaller och hur den ska behandlas utan detta blir en bedömningsfråga i varje enskilt fall.⁶⁵

3.3.2 Relevans

Information anses som relevant om det influerar användarnas ekonomiska beslut som hjälper dem att utvärdera förflutna, nutida, samt framtida skeenden eller; bekräftar och rättfärdigar användares förflutna utvärderingar. Det prognostiserade värdet av relevant information är starkt betonat. Dock ska inte finansiella rapporter ses som en förhandsberäkning av framtiden, utan istället innehålla relevant information som användare kan nyttja för att spå huruvida företaget kan utnyttja fördelar och möjligheter samt dess förmåga att reagera i samband med ogynnsamma situationer. Informationens relevans påverkas av dess karaktär samt *väsentlighet*. Definitionsenligt beskrivs väsentlig information såsom ”*ett utelämnande eller en felaktighet som kan påverka de beslut som användaren fattar på basis av den finansiella informationen*”.⁶⁶ Graden av väsentlighet beror på postens eller felets storlek och är därmed ingen grundläggande kvalitativ egenskap utan mer en tröskelnivå.⁶⁷ Cazavan-Jeny & JeanJean fastslår att val av värderingsmodell för FoU generellt sett kan ses som en avvägning mellan relevans och tillförlitlighet. Kostnadsföring leder till objektiv och verifierbar information

⁶¹ Jones (2007) *Voluntary Disclosure in R&D-Intensive Industries*, *Contemporary Accounting Research*, Contemporary Accounting Research

⁶² The Financial Reporting Group of Ernst & Young (2005) *International GAAP 2005*

⁶³ Hitz (2007) *The Decision Usefulness of Fair Value Accounting - A Theoretical Perspective*, European Accounting Review

⁶⁴ McEnally (2007) *Fair Value Financial Reporting: An investor's perspective*, CFA Magazine

⁶⁵ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS (2007)

⁶⁶ Ibid, s.13

⁶⁷ Ibid

medan aktivering ofta leder till relevant information. Denna avvägning är särskilt viktig för dem båda ramverken (FASB och IASB) som explicit hävdar att användbar information hindras av konflikter mellan kvalitativa egenskaper.⁶⁸

3.3.3 Tillförlitlighet

Information är tillförlitlig om den inte innehåller väsentliga felaktigheter och inte är vinklad samt representerar det den antingen avser eller kan antas att avse. Information kan vara relevant men så pass osäker till sitt belopp så att det skulle bli vilseledande att redovisa det i balansräkningen. Det kan i sådana fall vara mer korrekt att upplysa om belopp och omständigheterna. I IASB:s ramverk anses innebörd och form, neutralitet, och fullständighet vara andra kvalitativa egenskaper som bidrar till tillförlitlighet. I USA däremot anses innebörd och form inte vara ett användbart koncept. Begreppet *Innebörd och form* innebär att den ekonomiska innebörden av en händelse inte överensstämmer med vad som framgår av den juridiska formen. Detta speglar således inte en korrekt bild av händelsen. *Neutralitet* i den finansiella rapporten skapar tillförlitlighet. Det betyder att den inte ska vinklas genom urval, presentation av information samt påverka beslut för att uppnå ett visst mål. *Försiktighetsprincipen* innebär att bedömningar om tillgångar och intäkter inte får överskattas samt att skulder och kostnader inte får underskattas. En medveten underskattning av tillgångar och intäkter och överskattning av skulder och kostnader får inte heller göras. Den finansiella rapporteringen skulle i så fall inte vara neutral och därmed inte heller tillförlitlig. *Fullständighet* resulterar i en tillförlitlig information. Men det finns en avvägning för vad som kan anses som väsentlig i förhållande till kostnaderna för att ta fram informationen.⁶⁹

Zhao propagerar att då det ofta saknas en direkt riktlinje mellan FoU-utgifter och inbringandet av ekonomiska fördelar är aktivering ofta i konflikt med tillförlitlighet och revisorernas granskning blir följaktligen mindre säker och således uppstår en avvägning med relevans.⁷⁰ Forskarna Lev m.fl. anser att kostnadsföring av internt genererade tillgångar är befogade och därför bör försiktighetsprincipen tillämpas, mycket tack vare osäkerheten kring de ekonomiska konsekvenserna av FoU-utgifter.⁷¹ Detta sammanfaller med den allmänna uppfattningen bland revisorsprofessionen i USA, att framtida ekonomiska fördelar är osäkra. Dessutom är ofta kostnaderna av den utvecklade produkten svåra att härleda vilket också är kopplat till huruvida projektet kan bli slutfört som planerat.⁷² Enligt forskarna Healy m.fl., hävdar förespråkare för kostnadsföring att försiktig värdering minskar ledningens möjlighet att aktivera utvecklingsutgifter med liten kommersiell chans att lyckas, vilket motverkar fel periodiseringen av eventuella värdeminskningar av de aktiverade utvecklingsutgifterna. Således kan kostnadsföring anses som mer objektivt jämfört med aktiveringsbaserad redovisning.⁷³

⁶⁸ Cazavan-Jeny & JeanJean (2006) *The Negative Impact of R&D Capitalization: A Value Relevance Approach*, European Accounting Review

⁶⁹ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS (2007)

⁷⁰ Zhao (2002) *Relative Value Relevance of R&D Reporting: An International Comparison*, Journal of International Financial Management & Accounting

⁷¹ Lev m.fl. (2005) *R&D Reporting Biases and Their Consequences*, Contemporary Accounting Research

⁷² Elliott & Elliott (2006) *Financial Accounting Reporting and Analysis*

⁷³ Healy m.fl. (2002) *R&D Accounting and the Tradeoff Between Relevance and Objectivity*, Journal of Accounting Research

3.3.4 Jämförbarhet

Användarna måste ha möjlighet att jämföra ett företag över en längre tid och bilda sig uppfattningar om trender i företagets resultat och ställning. Möjlighet till en jämförelse mellan olika företag måste också ges. En annan viktig sak med jämförbar information är att kunna identifiera skillnader mellan redovisningsprinciper samt värderingsprinciper företagen emellan.⁷⁴

Millan & Gornik-Tomaszewski skriver att FASB motsätter sig IFRS metod och menar att företagen skulle behöva lägga ner väsentlig tid på att avgöra om kriterierna är uppfyllda eller inte, och att det i princip inte är möjligt att framställa några krav för aktivering som skulle öka jämförbarheten mellan företag. Vidare hävdar de att kostnadsföring av FoU i enlighet med SFAS 2 kan bidra till konsekvent praxis och jämförbarhet mellan företag, dels på grund av osäkerheten kring inbringandet av ekonomiska fördelar för FoU, men också att resultaträkningen i det långa loppet blir oförändrad oavsett aktivering eller kostnadsföring. Detta beror på att när ett företag väl har uppnått kriterierna så medräknas endast kostnader efter "införandet", det vill säga kostnader som uppkommer efter kraven är uppfyllda. Därför hävdar de att den aktiverade tillgången inte representerar hela kostnaden för projektet som skall ge företaget framtida fördelar. Även avskrivningarna på tillgången kommer vara missvisande med avseende på matchning mellan intäkter och kostnader.⁷⁵

3.4 Finansiell rapportering och aktivering

Oswald & Zarowin har gjort en studie av forskningsberoende företag i England som både aktiverar och kostnadsför FoU. Syftet med studien är att ta reda på hur aktivering av utvecklingsutgifter reflekterar en relevant prognostisering av framtida vinster, vilket bygger på sambandet mellan årets resultat och framtida resultat. Vidare hävdar forskarna att förespråkare för aktivering hävdar att det blir enklare för ledningen att förmedla information om framgångsrika projekt och dess framtida ekonomiska fördelar. Studien är i linje med denna uppfattning och att det dessutom vid aktivering när det gäller finansiell rapportering finns mer korrelation mellan årets resultat och framtida resultat jämfört med kostnadsföring. Slutsatsen forskarna kommer fram till är därmed att aktivering leder till högre prognostiseringsrelevans.⁷⁶

Forskarna Healy m.fl. har tagit fram en forskningsstudie baserad på en simulationsmodell grundad på hälsovårdsindustrin, och meningen är att undersöka avvägningen mellan objektivitet och relevans med hänsyn till olika värderingsmetoder för FoU-redovisning. Forskarna har baserat studien på tre olika metoder: aktivering av all FoU, kostnadsföring av all FoU samt en tredje metod vilket kräver stringenta krav för aktivering (baserade på potentiell produktframgång). Vidare medger forskarna att studien innehåller limitationer såsom att den endast berör hälsovårdsindustrin, att studien förutsätter att längden och kostnaden av varje FoU-fas är fastställd, och att möjligheten för FoU att nå framgång är fastställd. En av slutsatserna författarna kom fram till var att för företag inom hälsovårdsindustrin, leder aktiveringsbaserad redovisning för FoU, förutsatt att krav finns vad avser aktivering, till mer relevant information, samt ger en bättre korrelation mellan redovisat

⁷⁴ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS (2007)

⁷⁵ Millan & Gornik-Tomaszewski (2005) *Accounting for research and development costs*, Review of Business

⁷⁶ Oswald & Zarowin (2007) *Capitalization of R&D and the Informativeness of Stock Prices*, European accounting review

värde och ekonomisk verklighet. Dessutom hävdar dem att även om kreativ redovisning ökar är ökningen inte tillräckligt stor för att uppväga nyttan av aktivering.⁷⁷

Cazavan-Jeny & JeanJean påpekar att utgångspunkten för value relevance är att korrelationen mellan marknadsvärde och bokfört värde är extremt viktig. Studien som forskarna har tagit fram är baserad på 197 börsnoterade franska företag under perioden 1993-2002. Företagen hade under studieperiodens gång valmöjligheten att antingen aktivera (om kriterierna var uppfyllda) eller kostnadsföra sina FoU-utgifter. Kontentan av studien visade att av de företag som aktiverade, fanns det en negativ relation till stigande aktiepris såväl som aktieavkastning. Dessutom upptäckte forskarna ingen direkt korrelation mellan bokfört värde och marknadsvärde av företagen. En av slutsatserna forskarna tog var att om företagen som aktiverar hade tillämpat regleringen till fullo hade korrelation till aktiepris kunnat vara högre. Detta beror på att hypotesen forskarna ställt är att aktivering kommer att korrelera med marknadsvärde endast om de FoU som uppfyller kraven för en tillgång aktiveras, vilket således är utgångspunkten för reglering relaterat till aktiveringsbaserad redovisning. Istället fann forskarna i företag som följde försiktighetsprincipen i detta avseende, en positiv korrelation av kostnadsförda FoU och aktieavkastning. Dessutom fann forskarna att de företag som aktiverade tenderade att vara minst framgångsrikast, hävstångade (leveraged) och riskbenägna. Slutsatsen var att aktivering inbjuder till kreativ redovisning och att ledningen hos dessa företag har incitament för att stärka balansräkningen. Slutligen hävdade forskarna att den negativa relationen mellan aktivering och stigande aktiepris beror på att intressenter tror att företag inbjuds till kreativ redovisning för att stärka balansräkningen.⁷⁸

Zhao har tagit fram en forskningsstudie som jämför value relevance av FoU-redovisning i Tyskland och USA där full kostnadsföring tillämpas, med Frankrike och England där aktivering beviljas. Vidare ska det tas i beaktning att studien är baserad på olika länder och följaktligen påverkas den av det specifika landets miljö och redovisningsreglering i övrigt. Studien visar att FoU-redovisning har en tydlig påverkan på sambandet mellan aktiepris och bokfört värde. Vidare visar studien att i USA och Tyskland representerar FoU-utgifter ytterligare information till redovisad vinst och bokfört värde, medan i Frankrike och England där FoU-utgifter allokeras mellan aktivering och kostnadsföring bidrar regleringen till ökad value relevance. Forskaren hävdar också att uppskjutningen på grund av aktivering av FoU-utgifter bidrar till bättre matchning av framtida intäkter med kostnader förutsatt att produkten blir kommersialiserad samt inbringar ekonomiska fördelar. Däremot bidrar kostnadsföring till motverkandet av övervärderade tillgångar samt problematiken med granskning eftersom krav för aktivering kan vara svår att säkerställa. Generellt sett bidrar dock kostnadsföring till undervärdering av vinst och tillgångar. Slutsatsen forskaren kommer fram till är att val av värderingsmodell för FoU påverkar inte bara den finansiella informationen utan också avvägningen mellan relevans och tillförlitlighet.⁷⁹

---

⁷⁷ Healy m.fl. (2002) *R&D Accounting and the Tradeoff Between Relevance and Objectivity*, Journal of Accounting Research

⁷⁸ Cazavan-Jeny & JeanJean (2006) *The Negative Impact of R&D Capitalization: A Value Relevance Approach*, European Accounting Review

⁷⁹ Zhao (2002) *Relative Value Relevance of R&D Reporting: An International Comparison*, Journal of international financial management & accounting

3.5 Matchningsprincipen

I ekonomiska sammanhang innebär matchningsprincipen att intäkter och kostnader som hör samman ska matcha varandra i samma tidsperiod. Med andra ord skall intäkterna för perioden matchas mot kostnader för att erhålla intäkterna.⁸⁰ Att kostnadsföra en utgift med förväntan att den kommer att inbringa ekonomiska fördelar kan leda till fel periodisering vilket följaktligen inte är i enlighet med matchningsprincipen förklarar Millan & Gornik-Tomaszewski. Därtill hävdar de, att inte inkludera FoU-utgifter i balansräkningen för ett forskningsberoende företag kan ge en missvisande bild för investerare, särskilt om FoU är företagets främsta tillgång.⁸¹

3.6 Offentliggörande av finansiell information

Finansiellt offentliggörande (disclosure) är avsett för en mängd olika intressenter såsom staten, kreditorer, investerare och anställda. Traditionellt sett är investerare den grupp som är i störst behov av offentliggörande. Finansiell information för den beslutstagande processen för investerare är vitalt. Det finns en mängd olika metoder för framtagandet av finansiell information och valet av metod beror på naturen av informationen och dess relativa betydelse. Vidare involverar offentliggörande hela processen av finansiell rapportering. De sju mest vanliga metoderna för offentliggörande är följande:

1. *Form och anordning av formella rapporter*, vilket syftar till strukturen på balansräkningen, resultaträkningen, och kassaflödesanalysen.
2. *Terminologi och detaljerad presentation* av poster på de finansiella rapporterna kan vara klagörande för användarna. Dock eftersträvas uniform information som är tydlig och konsekvent.
3. *Viktig information* bör vara presenterad i skelettet av rapporten och inte i fotnoter eller kompletterande tillägg
4. Huvudsyftet med *fotnoter* är att offentliggöra information som inte kan bli adekvat presenterat i skelettet av finansiella rapporter. Fotnoter ska inte användas som ett substitut till klassifikations eller värderings information som redan finns i de finansiella rapporterna.
5. *Kompletterande rapporter* innehåller utvald information från den finansiella rapporten som kan vara av särskild betydelse. *Kompletterande scheman* presenterar ytterligare information som redogörs genom en annan typ av framställning.
6. *Redovisningens berättelse* påvisar revisorerna syn på de rapporter som företaget framställt, och huruvida dem är i enlighet med redovisningsreglering.
7. *Brevet ifrån ledningen eller verkställande direktör* kommunicerar intern information som ledningen besitter och kan ofta vara användbar information för intressenter.

Redovisningsexperter ständigt utforskar nya sätt att presentera information som intressenter kan ha nytta av. Aktuell information som offentliggörs till intressenter tenderar att förebygga överraskningar som kan påverka framtiden för företaget. Den mängd och typ av information som bör avslöjas beror till stor del på avvägningen mellan relevans och tillförlitlighet.⁸²

⁸⁰ Thomasson m.fl. (2002) *Den nya affärsredovisningen*

⁸¹ Millan & Gornik-Tomaszewski (2005) *Accounting for research and development costs*, Review of Business

⁸² Hendriksen & Van Breda (1992) *Accounting Theory*

4. Empiri

Detta kapitel inleds med en kort presentation av de olika företagen som intervjuats. Därefter presenteras en sammanfattning av den insamlade empirin gjord med de utvalda respondenterna.

AstraZeneca är ett av världens ledande läkemedelsföretag med ett brett sortiment av läkemedel framtagna för att behandla sjukdomar inom många viktiga medicinska områden. 2007 satsade AstraZeneca cirka 5 miljarder USD på forskning och utveckling. I Sverige finns forskningsenheter i Mölndal, Lund och Södertälje.⁸³ AstraZeneca-aktien är noterad på Stockholmsbörsens Large Cap-lista. Dessutom är bolaget listat i New York såväl som London. Deras policy för redovisning är i linje med den praxis som antagits av större läkemedelsföretag med en lång produktcykel. Det vill säga FoU kostnader som krävs för att generera produkter kostnadsförs generellt i resultaträkningen medan förvärv av immateriella rättigheter och produkträttigheter redovisas som immateriella tillgångar. I koncernens balansräkning har posten immateriella tillgångar värdet av 11 467 miljoner USD, och består till 80 % av produkt, marknadsföring och distributionsrättigheter vid förvärv. Posten motsvarar 37 % av koncernens totala värde av anläggningstillgångar.⁸⁴ Vi har intervjuat Bernt Sundström som är redovisningschef på kontoret i Mölndal.

Vitrolife är en internationellt verksam bioteknologisk/medicinteknisk koncern som arbetar med att utveckla, tillverka och sälja avancerade produkter och system för preparation, odling och förvaring av mänskliga celler, vävnader och organ. Bolaget har verksamhet inom tre produktområden: Fertilitet, Transplantation och Stamcellsodling. Huvudkontoret ligger i Kungsbacka och dotterbolag finns i Denver, USA. Vitrolifeaktien är noterad på Stockholmsbörsens lista Nordic Small Cap.⁸⁵ 2007 redovisade koncernen 15 726 TSEK som balanserade utgifter för produktutveckling, 3 565 TSEK för patent, samt 4 739 TSEK för övriga immateriella anläggningstillgångar. Dessa tre poster motsvarar 11.6 % av bolagets totala värde av anläggningstillgångar.⁸⁶ Vi har intervjuat Anna Ahlberg som är CFO för Vitrolife i Sverige.

Nobel Biocare är ett innovativt dentalteknikföretag och världsledande inom innovativa estetiska tandersättningar. De utvecklar, tillverkar och marknadsför dentala implantat och IT-baserad industrialiserad tandprotetik. Nobel Biocares två affärsområden är Dental Implantat (som står för ca 90 % av total försäljning och som tillverkar ersättningar för patienter som saknar en eller flertalet tänder) och Procera (som tillverkar tandbroar och tandhåttor).⁸⁷ Nobel Biocare (moderbolag) är börsnoterade på SWX Swiss Exchange samt OMX Nordic Exchange, Stockholm (sekundär börsnotering). Koncernen redovisade 2007 för licens, patent och utvecklingsutgifter, 9 742 000 EUR. Detta motsvarar 4.9% av koncernens totala värde av anläggningstillgångar.⁸⁸ Vi har intervjuat Mikael Sjöqvist som är koncernredovisningschef i Sverige och ställföreträdande economichef.

---

⁸³ <http://www.astrazeneca.se/OmOss/Korta-fakta.aspx?mid=72> (inhämtat 08-04-21)

⁸⁴ AstraZenecas årsredovisning 2007, sida 89

⁸⁵ <http://www.vitrolife.com/index.cfm?page=C69D7F10-2D01-11D5-81780010A4E9CD5C> (inhämtat 08-04-21)

⁸⁶ Vitrolife årsredovisning år 2007, sida 40

⁸⁷ http://download.nobelbiocare.com/webcontent/Nobel_Biocare_GB07_E6_neu.pdf (inhämtat 08-04-21) s.148

⁸⁸ Nobel Biocare årsredovisning år 2007

Ernst & Young är en ledande global aktör inom revision, skatt, transaktioner, rådgivning och redovisning.⁸⁹ Vi har intervjuat Pär Falkman som är redovisningsexpert.

Öhrlings PriceWaterhouseCoopers är världsledande inom revision, redovisning och rådgivning inom finansiella och angränsande områden.⁹⁰ Vi har intervjuat Johan Palmgren som är auktoriserad revisor.

4.1 Företagens säkerställande av kraven för aktivering

Företagsrespondenterna (FR) är överens om att det första kravet för aktivering *att tekniskt färdigställa produkten* generellt är enkelt att säkerställa. Sjöqvist berättar att företag som har en väl fungerande organisation och verktyg för att bedriva forskning, är det inga svårigheter att säkerställa detta krav. I vissa fall kan det dock vara svårt att tekniskt säkerställa menar Sundström såväl som Ahlberg. Sundström tar upp ett specifikt exempel när AstraZeneca skulle ta fram produkten Losec, där det tidigt framgick att den var verksam mot sitt syfte men dock fanns det svårigheter med att medicinen rent tekniskt skulle nå rätt ställe i kroppen. Därtill talar Ahlberg om att det kan vara svårt att tekniskt säkerställa vissa nya läkemedelsinstrument för att de inte fungerar produktionstekniskt. Samtliga FR hävdar att det andra kravet, *säkerställa att företaget har för avsikt att använda eller sälja produkten* är enkelt. Ahlberg säger att det är särskilt enkelt för Vitrolife, då produkten kommer från externa forskare och där forskningen har pågått en längre tid. Det tredje kravet, *att företaget har förutsättningar att använda eller sälja produkten* anser Sjöqvist och Sundström är lätt att bedöma. Dock tillägger Ahlberg att det kan vara svårt ibland innan produkten nått utvecklingsfasen, men att när produkten väl nått en så kallad produktutvecklingsfas är det lättare att bedöma.

Det fjärde kravet, *att företaget kan visa hur tillgången troligen kommer att generera framtida ekonomiska fördelar* förklarar Ahlberg och Sjöqvist är enklare att säkerställa vid utveckling av en redan befintlig produkt som finns på marknaden, då det går att jämföra med nuvarande befintliga produkter på en redan existerande marknad i prognostiseringen av framtida fördelar. Sjöqvist anser att tack vare att Nobel Biocare har en marknadskartläggning som är väldigt detaljerad och är baserad på behovet som redan finns på marknaden av liknande produkter är det möjligt att säkerhetsställa detta. Samtidigt hävdar ovanstående respondenter att det blir klart svårare att säkerställa kravet med helt nya produkter på nya marknader och nya branscher. Sundström hävdar att detta krav är svårare än de första tre men att när AstraZeneca får en licens från läkemedelsverket blir det enkelt. Vidare menar han att det kan vara svårt om exempelvis konkurrenter kommer fram med en liknande produkt samtidigt eller före AstraZeneca. Är man då inte bättre eller kan påvisa framtida fördelar så finns det ingen marknad för den produkten.⁹¹ Det femte kravet, huruvida det finns *adekvata tekniska, ekonomiska, och andra resurser för att fullfölja utvecklingen för att använda eller sälja produkten* anser samtliga FR är enkelt att säkerställa.

Det sjätte kravet, huruvida företagen på ett *tillförlitligt sätt kan beräkna de utgifter som är hänförliga till den immateriella tillgången under dess utvecklingsfas* anser samtliga FR inte är något stort bekymmer. Sjöqvist anser att Nobel Biocare kan beräkna tillförlitligt och anser också att de flesta stora företag också borde kunna göra det. AstraZeneca kan beräkna detta

⁸⁹ http://www.ey.com/global/content.nsf/Sweden/Om_EY (inhämtat 08-04-21)

⁹⁰ <http://www.pwc.com/extweb/aboutus.nsf/docid/FA87235345B86D8F8025708F004AA34E> (inhämtat 08-04-21)

⁹¹ Sundström (08-04-10)

tillförlitligt då det är ”självstyrkt” och eftersom de inte aktiverar det vanliga arbetet, det vill säga internt upparbetat, utan endast aktiverar inköpta produkter blir det lätt att hålla reda på de olika hänförliga kostnaderna till projektet.⁹² Vitrolife har ett EPS-system som beräknar och allokerar kostnader inklusive overhead, tid, direkt material, vilket är lätt att säkerställa enligt Ahlberg. Nobel Biocare har inga som helst problem att beräkna direkt lön och direkt material men det kan bli frågetecken med eventuella overhead kostnader, då det inte alltid går att fastslå att de hör till i utvecklingen av produkten.⁹³ Sundström påpekar också att overhead inte går att exakt beräkna utan det blir generella delar som tas med. FR framhåller att de är försiktiga i sin tillämpning av säkerställandet av kraven och generellt sett är inte kraven särskilt mödosamma att tillämpa.

4.2 Revisorernas granskning av kraven för aktivering

Falkman säger att *huruvida företaget kan tekniskt genomföra och färdigställa produkten* är någonting som inte revisorer med ekonomisk bakgrund kan direkt gå in och kritisera och påstå ”att vi inte tror på det här”, utan det är främst företaget själva som får påvisa detta. Palmgren menar att svårigheten med att granska detta krav beror främst på typen av företag och hur länge dem har verkat. Vidare anser han att om det är ett företag som löpande utvecklar produkter som säljs på marknaden är det lättare att säkerställa kravet jämfört med ett nystartat företag eller tillväxtföretag, eftersom det då ofta avser en oprövad produkt som därmed är svårare att säkerställa. PWC anlitar inte externa konsulter för att säkerställa detta utan använder ofta företagets interna beslutskedjor för att avgöra om det är genomförbart.⁹⁴ Vidare förklarar Palmgren att om ett företag anlitar en extern konsult som styrker att företaget kan prestera dessa typer av lösningar, skulle det kunna vara ett väldigt bra bevis/tecken på att det fungerar.

Att företaget har för *avsikt att använda eller sälja produkten* är enligt RR generellt sett ganska enkelt att granska. Falkman förklarar att om det finns en bra kalkyl som visar kassainflöde är det svårt för revisorer att inte godta detta.

Att granska huruvida företaget har *förutsättningar att använda eller sälja produkten* fokuserar revisorerna på om det finns pengar kvar att slutföra projektet. Då många bolag med mycket utvecklingsutgifter i balansräkningen har svårt att låna pengar kan det medföra att exempelvis vissa biomedicinföretag har en stor kassa kopplad till nyemissioner för att få in pengar för att kunna fullfölja sitt projekt. Det centrala för revisorer som granskar bolag som aktiverar, är att granska och undersöka vilka risker som finns med fullföljning av bolagens projekt, och försöka se över om dem får en nyemission nästa år igen eftersom det troligtvis kommer att behövas säger Falkman. Vidare tillägger han att företagen måste visa revisorerna att de har kapital att slutföra produkten, marknadsföra den och så vidare. Falkman fortsätter med att hävda att revisorer generellt sitter i underläge i dessa variabler och om bolaget säger sig ha koll på detta och visar en bra dokumentation blir det svårt för revisorerna att neka företaget. Ansvar ligger på bolaget att visa detta, granskningsproblemet uppstår om företagen inte kan visa en bra dokumentation. Palmgren påstår också att i nystartade bolag är det inte alltid säkert att företaget har ekonomiska förutsättningar för att färdigutveckla produkten. Dessutom förklarar han att det inte alltid är lätt att säkerställa detta och dessa bolag lever på löpande tillskott av nyemissioner och detta kan företagen inte alltid förlita sig på. Om företaget inte får

---

⁹² Sundström (08-04-10)

⁹³ Sjöqvist (08-03-28)

⁹⁴ Palmgren (08-04-15)

ett tillskott får vi som revisorer ta en diskussion med företaget och göra en bedömning utifrån hur ekonomin ser ut idag, och hur företaget har tänkt finansiera projektet vilket inte alltid är solklart förklarar Palmgren. Att granska huruvida företagen kan visa hur *tillgången troligen kommer att generera framtida ekonomiska fördelar* menar RR beror på vilket typ av företag det är. Palmgren tillägger att för nystartade företag är det svårare att påvisa än de som redan har produkter idag på marknaden. Som revisor bör man inte vara avvisande förklarar han och om ett företag kan visa nytta med produkten och om det dessutom finns intressenter för produkten bör den gå att sälja och därmed borde företaget aktivera.

Huruvida det finns *adekvata tekniska, ekonomiska, och andra resurser för att fullfölja utvecklingen för att använda eller sälja produkten* är ofta inte svårt att granska hävdar Palmgren, då företag ofta har en tydlig affärsplan som ligger till grund för revisionen. Dock tillägger Palmgren att i vissa fall kan det vara svårt om ett projekt är knutet till en nyckelperson, men generellt sett måste vi lita på företagen om de kan styrka att kompetensen finns. Om företaget kan på ett *tillförlitligt sätt beräkna de utgifter som är hänförliga till den immateriella tillgången under dess utvecklingsfas* hävdar Palmgren ofta är relativt enkelt att säkerställa. Vidare menar han att företag med dålig kostnadsuppföljning kan vara svårare att säkerställa, men hävdar ändå att detta inte är skäl nog att inte aktivera, då företag på något vis borde kunna beräkna utgifterna på ett tillförlitligt sätt. Slutligen framhåller Palmgren att företag generellt sett är försiktiga i värderingen av kraven.

4.3 Värdering av FoU

Enligt Sjöqvist kan det för företag som forskar mer allmänt vara svårt att avgöra när projektet går från forskning till utvecklingsfasen. *”Men då vi vidareutvecklar produkter som redan är indelade i olika produktgrupper blir det enklare. Dessutom är branschen som Nobel Biocare verkar i styrd och reglerad då vi producerar medicintekniska produkter, och om vi får en licens att sälja kan vi räkna hem framtida fördelar”*. Ahlberg påstår att det generellt sett är enkelt att avgöra när produkten når utvecklingsfasen, men tillägger att det kan vara svårt inom företagets instrumentutveckling⁹⁵ då de konstant utvecklar dessa produkter genom mindre justeringar. Sundström berättar att det för AstraZenecas del är enkelt att avgöra gränsen mellan forskningsfas och utvecklingsfas. Detta beror på att själva utvecklingen börjar när företaget levererar en ”candidate drug” som innebär en ansökan om att få marknadsföra ett nytt läkemedel och som således måste myndighetsbehandlas.

Beträffande matchning och försiktighet med hänsyn till redovisning av FoU hävdar Ahlberg och Sjöqvist är två viktiga principer i praktiken som företagen måste ta hänsyn till. Vidare hävdar de att i första skedet vid värdering av FoU bör försiktighet iaktas och sedan när beslut om aktivering tagits, bör matchning prioriteras då matchning av kostnaderna på antal år med intäkterna är centralt. Sundström å andra sidan är av den åsikten att försiktighetsprincipen är mer betydande för FoU-redovisning inom deras bransch jämfört med matchningsprincipen. Falkman förklarar att varken matchningsprincipen eller försiktighetsprincipen inte står med explicit i IASB:s ramverk som en utgångspunkt, och att därmed inte redovisningen av FoU ska ta sin utgångspunkt relaterat till dessa principer. IASB tar istället sin utgångspunkt av vad som är en tillgång och vad som är en skuld. Om en utgift uppfyller tillgångsdefinitionen och erkännandet ska den räknas som en tillgång oavsett materiell eller immateriell karaktär. Vidare berättar Falkman att IFRS såväl som US GAAP inte prioriterar vare sig

⁹⁵ Kan innefatta olika forskningsverktyg, t.ex. pipetter

matchningsprincipen eller försiktighetsprincipen och att efter införandet av IFRS kommer den sistnämnda gradvis försvinna som tillämpning.

Sjöqvist anser att företag generellt sett är försiktiga med aktivering på grund av att de inte vill få ett resultat som ser bättre ut än vad det är. Nobel Biocare aktiverar inte om de inte är 100 procent säkra, och om osäkerhet finns så kostnadsförs utgifterna.⁹⁶

4.4 Granskning av FoU

Att avgöra när en produkt når utvecklingsfasen handlar oftast om när man ser en marknad för produkten anser Palmgren. RR hävdar att revisorerna ofta ligger i händerna på bolagen då det ofta är företagen som gör avvägningen beträffande vad som är FoU. Därtill hävdar Palmgren att det sällan är svårt att avgöra när en produkt når utvecklingsfasen, och menar dessutom att vidareutveckling generellt sett kategoriseras som utveckling. Palmgren tar upp ett exempel där han förklarar att en ny modell av Volvo V70 är vidareutveckling även om den har samma motor och samma plattform som förgående modell, dock tillägger han att revisorer samtidigt måste bedöma om det finns ett värde i den immateriella tillgången.

Falkman talar om att det finns implikationer att avgöra vad som ligger inom ramen för normal produktutveckling, det vill säga vidareutveckling av befintliga produkter. - *"Bland det svåraste är då att avgöra när detta sker och hur dem får ut pengarna på det dem lägger ned på projektet. Det svåra är alltså att avgöra vart gränsen går och hur mycket som ska ändras för att vidareutveckling ska ha ägt rum."* Kontentan är att modifikationer av existerande produkter inte bör vara i balansräkningen, men om till exempel företaget byter en vital komponent som klart förbättrar produktens egenskap ska det aktiveras enligt Falkman. Falkman menar att det är svårt för Volvo att motivera aktivering av en modifikation av en redan befintlig bilmodell, exempelvis från Volvo C30 till C31. Men om de till exempel utvecklar en helt ny typ motor kan de enklare motivera för en aktivering. I läkemedelsbranschen är det enklare att bedöma aktivering av produkten då den kräver FDA (myndighets) godkännande för aktivering där gränsen är tydlig.

Det mest specifika återkommande granskningsproblemet enligt Falkman, är när i tiden ett projekt går från utveckling till forskning. Palmgren är inne på samma spår och anser att det mest återkommande granskningsproblemet kopplat till FoU är hur företaget kan påvisa framtida fördelar av ett utvecklingsprojekt, dessutom är det väldigt svårt för revisorer att fastställa detta. Vidare menar han att det är lättare för företag som redan tidigare har utvecklade produkter på marknaden där det går att se hur produkten har genererat vinst. När företag introducerar helt nya produkter fastställs framtida fördelar genom prognoser som dock är svåra att revidera för revisorer. Vid revidering av prognoser menar RR att det handlar om en diskussion med företaget om hur produktutvecklingen fortskrider genom att bland annat följa upp huruvida projektets budget hålls löpande så företaget inte överskrider den, och på så sätt blir mer kostsamt för varje månad som går. - *"Det handlar om att vara med och förstå projektet och inse vad som kan bli problematiskt"*. Det är centralt med den löpande uppföljningen av projektet för att förstå den ekonomiska uppföljningen hävdar Palmgren.

---

⁹⁶ Sjöqvist (08-03-28)

4.5 Upplyningskrav

FR är eniga om att upplyningskraven för immateriella tillgångar enligt IAS 38 är tillräckliga. Ahlberg påstår att ibland kan kraven vara lite väl kravfyllda då det kan uppstå en konflikt med vad företaget vill förmedla och utlämna till konkurrenterna. Kraven kan således vara för detaljerade då företag kanske inte vill visa vissa prognoser för konkurrenter. Vidare anser Ahlberg att för vissa forskningsföretag som kanske går med förlust, behöver upplysa mer för att förmedla och förklara företagets verksamhet. Sundström förklarar att när AstraZeneca tar beslut om vad som ska upplysas i årsredovisningen, måste det tas i beaktning vilka intressenter som informationen ska vända sig till. Dessutom behövs mer information när ett företag aktiverar en utgift jämfört med om dem istället hade kostnadsfört den. Detta på grund av att det behövs tilläggsinformation i anknytning med produkten som aktiveras. Generellt anser Sundström att mer information till intressenterna förbättrar kvaliteten av upplyningskraven.

Sjöqvist tycker att företag allmänt är mindre bra på att lämna information i tilläggsupplysningarna angående immateriella tillgångar. Exempelvis finns det brister vid angivande av avskrivningstid, om den är bestämd eller obestämd och hur de kommit fram till avskrivningstiden. Sjöqvist tror detta beror på en viss osäkerhet som utgångspunkt från företagets sida.

RR är överens om att upplyningskraven är tillräckliga men tillägger dock att inte alla bolag följer dessa fullt ut. Falkman hävdar att företag skriver för lite om immateriella tillgångar och att dessa tillgångar ofta hamnar i en "klump", och att det därmed behövs mer förklarande text angående utvecklingsutgifter. Dessutom tenderar företag, i synnerhet utvecklingsbolag som är beroende och bygger sin verksamhet på olika projekt, att upplysa mer om FoU jämfört med större industriella företag. Palmgren förklarar att revisorer strävar efter att få upp alla företags upplyningskrav till en basnivå. Eftersom det finns oberoende regler vad revisionen får göra är revisorer bakbundna och kan inte hjälpa bolagen. Det är större chans att företag som har immateriella tillgångar som en väsentlig del av balansräkningen kan få oreviderade berättelser om dem inte upplyser tillräckligt.⁹⁷ Generellt sett anser Palmgren att alla bolag kan bli bättre på att upplysa om sina immateriella tillgångar. Upplyningskraven är väldigt omfattande för immateriella tillgångar inklusive internt upparbetade, och han har inte sett någon trend att vissa typer av bolag skulle upplysa mer om FoU än andra.

4.6 Kvalitativa egenskaper

Kraven för aktivering bidrar generellt sett till de huvudsakliga kvalitativa egenskaperna, men att en konflikt kan i specifika fall uppkomma anser Sjöqvist. Han förklarar att det inte alltid finns en given korrelation mellan relevans och tillförlitlighet och därmed ska försiktighet beaktas. Kriterierna kan ge utrymme för subjektiva bedömningar och även om ett företag tycker sig på ett tillförlitligt sätt kunna påvisa framtida fördelar finns inte facit i hand. Ahlberg berättar att jämförbarhet mellan företag kan vara svårt då aktivering beviljas och att företag är olika försiktiga i sin bedömning. Kostnadsföring ökar jämförbarheten men samtidigt blir det missvisande på lång sikt, samt mindre relevant jämfört med aktivering. Dessutom tillägger hon att tillförlitlighet kan Vitrolife motivera och det är revisorernas uppgift att säkerställa detta. Sundström har svårt att se att aktivering skulle ge en bättre bild för intressenter av företag som AstraZeneca, som har långa cykler. Däremot tillägger han att det kan vara annorlunda för företag med kortare cykler. Att aktivera förutsatt att det finns full koll på alla

---

⁹⁷ Palmgren (08-04-15)

nödvändiga aspekter för att aktivera ger en bra bild. För att jämförbarhet ska vara hög vid aktivering måste alla företag göra på samma sätt för att det ska gå att jämföra mellan bolag tror Sundström.

RR hävdar att tillförlitlighet är den egenskap som kan svikta en aning i samband med aktivering enligt IAS 38:s krav, men samtidigt påstår Palmgren att även om tillförlitligheten ibland kan vara svår att säkerställa så kommer den ändå inte i konflikt med någon kvalitativ egenskap. Om företagen tillämpar kraven för aktivering konsekvent över åren då blir informationen relevant såväl som jämförbar. Falkman hävdar att kraven för aktivering kan leda till att företagen aktiverar för sent, som i sin tur kan påverka tillförlitligheten och respondenten tror att IASB håller på att undersöka om reglering bidrar till en för sen aktivering. Då forskning är en tillgång samhällsekonomiskt sett, finns det givetvis relevans i att aktivera och någonstans finns det en ideal tidpunkt när tillgången uppstår, och tillförlitligheten är hur lätt det är att beräkna dessa utgifter förklarar Falkman. Eftersom många företag aktiverar sent blir värdet på den aktiverade tillgången en mer eller mindre lönepost, och Falkman undrar om det verkligen säger så mycket om tillgången – ”*vad är mervärdet av det?*”. För att informationen skall bli mer tillförlitlig krävs att företagen aktiverar tidigare, samtidigt anser han att många är rädda för att det kan vara luft i balansräkningen.

Sjöqvist anser att vad avser aktivering kontra kostnadsföring, finns det ingen given korrelation mellan relevans och tillförlitlighet och att det kan uppstå situationer där försiktighetsprincipen måste beaktas beträffande tillförlitligheten. Respondenten förklarar dock att det inte finns någon direkt avvägning mellan relevans och tillförlitlighet och att det är lätt att bedöma om informationen är relevant. De är alltså inte beroende av varandra även fast dem går hand i hand och därmed behöver inte relevans och tillförlitlighet korrelera så att om den ena minskar ökar den andra. Att kostnadsföra blir mer tillförlitligt än att aktivera, tack vare att kostnaden redan finns och att det samtidigt blir mer ryckigt att aktivera då det beror på hur projektet artar sig förklarar Sundström. Exempelvis kan företagen vissa år tvingas att kostnadsföra mer än andra år beroende på projektets framskridande, och att aktivera kommer därmed lätt i konflikt med tillförlitlighet.

RR är överens om att aktivering enligt IAS 38 är mer relevant jämfört med kostnadsföring. Palmgren menar dessutom att det inte är svårt att tillförlitligt aktivera baserat på kraven framställda i IAS 38. Falkman talar om att då IASB strävar till marknadsvärdering i balansräkningen kan han inte se att kostnadsföring skulle vara mer tillförlitligt än att aktivera. Detta beror på att när ett företag kostnadsför strävar de efter att inte visa företagets riktiga värde och har då istället dolda övervärden i bolaget. Om kostnadsföring skulle vara relevant krävs mer tilläggsinformation vid sidan om. Idealvärdet på FoU torde då vara det du är beredd att köpa det för tillägger Falkman. Dessutom menar respondenten att kostnadsföring inte är teoretiskt försvarbart utan att det ligger praktiska anledningar bakom det.

4.6.1 Tillförlitlighet

Genom aktivering finns det en möjlighet till kreativitet i redovisningen anser Sundström. Under IT-bubblan var aktivering på tapeten och kunde ses som attraktivt varav många företag aktiverade och enligt Sundström kunde man misstänka att det var luft i balansräkningen i vissa företag, men att intäkter kunde hänföras från det som aktiverats. Ahlberg anser att då aktivering kräver motivering hindrar detta kreativiteten i redovisningen. Dock kan felbedömningar göras, men generellt är företag försiktiga i sitt tillvägagångssätt.

Benägenheten att aktivera beror till stor del på vilka krav företagsledningen har från aktieägarna berättar Palmgren. När företag aktiverar är tanken att det ska grundas på kraven enligt IAS 38 och besluten ska således vara oberoende av hur företagen och dess företagsledning definierar exempelvis när en produkt går från forskning till utveckling. I praktiken är det inte alltid så, utan det ligger på företagen själva att definiera vad som är utveckling. Om mycket krav på ställs på ledningen kan det kanske vara lättare att tänka sig att aktivera, men respondenten förklarar vidare att de flesta företag är för försiktiga och inte aktiverar. Vidare menar Palmgren att det ibland är lotteri och chansningar med projekt. - *”Visst finns det olika synsätt på att aktivera, och är företag under press finns det incitament att aktivera ännu mera”*. Å andra sidan är det inte omöjligt att följa upp ett projekt för revisorer och det är centralt att de för en dialog med företaget. Palmgren tillägger att om många personer är involverade i ett projekt kan revisorer relativt lätt samtala med de involverade personerna och därmed kontrollera att rapporterna överensstämmer.

Falkman anser att aktivering kan inbjuda till kreativ redovisning för bolag i uppstartsfasen, och förklarar att *”allt du kan parkera i balansräkningen kan förlänga livet på någonting resultatmässigt men kanske inte likviditetsmässigt”*. Vidare menar respondenten att för stora och väletablerade bolag som ofta har ett private equity bolag⁹⁸ bakom sig, finns det generellt sätt inga större problem med incitament för kreativ redovisning. Falkman ställer sig frågan om kreativitet ofta är medveten eller omedveten, och att det är en ständig diskussion kring detta. Han hävdar att kreativitet inbjuds av immateriella tillgångar på grund av att det är svårare att beräkna och redovisa jämfört med materiella, och det dessutom finns en större gråzon. Ju längre ett forskningsprojekt pågår, desto större blir gråzonen och när forskare påstår saker och ting är det inte alltid lätt för revisorer att förstå och därmed kan det vara svårt för dem att granska FoU-aktiviteter. Det händer att revisorer får anlita teknisk expertis för att ge ett uttalande då ”FoU-gråzonen” kan innehålla beslut som revisorer inte förstår.

4.7 Full kostnadsföring

Sjöqvist berättar att i processen att säkerställa kraven för aktivering bör man vara försiktiga i synnerhet vid säkerställandet av framtida fördelar. Detta beror på att framtida fördelar bygger på framtida prognoser och därför bör man vara restriktiv i sin bedömning och med tanke på tillförlitligheten bör man vara försiktig gentemot intressenterna. Dock menar respondenten att IAS 38 regleringen är bra och att aktivering bör beviljas med tanke på nyttan av marknadsvärdering och att krav för aktivering leder till en mer rättvis bild jämfört med kostnadsföring. Att kostnadsföra all FoU är inte berättigat då forskning idag är grundat på framtida intäkter förklarar Ahlberg. Eftersom företaget ändå ska testa produkter och se att dem håller i en kassaflödesanalys för revisorerna och om intäkter finns, så motiverar detta att aktivera i balansräkningen. Dock menar Ahlberg såväl som Sjöqvist att man bör vara försiktig i sitt tillvägagångssätt då exakta värden kan vara svåra att säkerställa. Sundström anser att det finns en säkerhet i att kostnadsföra all FoU. Vidare berättar respondenten att då AstraZeneca verkar i läkemedelsbranschen med långa projekt och följaktligen aktiverar sent, är det knappt lönt att aktivera. Dessutom finns det administrativa fördelar med kostnadsföring och det stämmer bättre överens med den skattemässiga strukturen här i Sverige påstår respondenten. För företag med kortare processer (exempelvis Ericsson), som har en produkt efter 6 månader på marknaden kan det var lönt att aktivera, men inom läkemedelsbranschen känns det mer säkert att det du tagit som kostnad ligger som kostnad påpekar Sundström.

---

⁹⁸ Riskkapitalbolag

Palmgren förklarar att kostnadsföring skulle leda till svårigheter att bedöma företaget och att mer omfattande upplysningar skulle vara nödvändiga. Att kostnadsföra ger en missvisande bild för utvecklingsföretag jämfört med att följa aktivering enligt IFRS. Vidare tycker han det vore ologiskt att inte få aktivera internt upparbetade tillgångar då vid förvärv av FoU enligt IFRS 3 kan detta göras. Falkman klargör att immateriella tillgångar ska redovisas på samma premisser som materiella tillgångar. Trots att det kan vara svårare att aktivera än att kostnadsföra rättfärdigar det inte kostnadsföring och att det centrala är att informationen ska ge en rättvisande bild. Ju större del av balansräkningen som utgörs av immateriella tillgångar, desto svårare är det att avgöra vilken substans som finns i bolaget. Falkman tror att det i framtiden kommer handla mer om att aktivera exempelvis intern goodwill och kundrelationer.

4.8 Ekonomisk substans i förhållande till aktivering

Ahlberg och Sjöqvist anser att aktivering enligt IAS 38 leder till högre korrelation till ekonomisk verklighet jämfört med kostnadsföring. Ahlberg tillägger att aktivering säger mer om företagets position och resultat än kostnadsföring. Sjöqvist förklarar att den högre korrelationen beror till stor del på bättre matchning av intäkter mot kostnader och att det kan jämföras med om företaget hade köpt in en maskin som används i produktion och kostnadsfört den på ett år, det hade alltså inte gett samma relevans och rättvisande bild. Sundström hävdar att i den ideala världen när ett företag lägger ner X antal år i forskning blir aktivering tack vare bättre matchning mot intäkterna mer tilltalande, och skulle kunna ge en bra bild. Rent principiellt borde det leda till en högre korrelation och ge en bättre bild av den faktiska verkligheten jämfört med kostnadsföring. Sundström ifrågasätter dock aktivering för just läkemedelsbranschen med långa ledtider och mycket som måste kostnadsföras. Det blir alltså större och påtagligare kostnadsförda värden som de långa projekten medför tillägger respondenten.

RR är eniga om att aktivering borde leda till högre korrelation till ekonomisk verklighet jämfört med kostnadsföring. Falkman hävdar emellertid att det är svårt att fastställa genom forskning vilken modell som verkligen korrelerar bäst då det beror på vilka variabler som ingår i undersökningen. RR är även överens om att så som investerare beräknar bolagets värde och sätter börskurs, borde det vara en bättre korrelation med IAS 38 jämfört med kostnadsföring. Palmgren utvecklar att då nyemissioner grundas på att företaget förklarar framtida möjligheter och potential, så fastställs aktiekursen generellt långt över eget kapital och om allt kostnadsförs blir eget kapital lägre. Om bolag istället aktiverar blir eget kapital högre och därmed bättre korrelation. Då en immateriell tillgång är en tillgång i framtida intjäning, är den en del av företagets värde och kommer avspeglas i aktiekursen beskriver Palmgren. Ahlberg och Sjöqvist säger att aktivering leder till mer användbar information jämfört med kostnadsföring, förutsatt att det går att säkerställa krav och därmed aktivera till marknadsvärdering. Går det däremot inte att säkerställa skall man kostnadsföra. Sundström förklarar att intressenter i allmänhet inte verkar så intresserade av vilken modell som används för redovisning av FoU. RR är överens om att aktivering enligt IAS 38:s parametrar bidrar till användbar information och Falkman påpekar att förutsatt att företagen har en bra dokumentation som gör det enklare för revisorer att granska företagen ger aktivering en bra och rättvisande bild. Palmgren påstår att det är enklare för en intressent att förstå företagets verksamhet om aktivering beviljas. Samtidigt hävdar Falkman att kostnadsföring kontra aktivering inte spelar så stor roll för användbarheten av information på sikt, förutsatt att företaget kommunicerar med sina användare. Det kan finnas små skillnader kortsiktigt när det gäller aktivering eller kostnadsföring, men under ett längre perspektiv om inte bolaget kommunicerar med marknaden kommer kursen att dämpa.

5. Analys

I detta kapitel presenteras analysen. Den är gjord efter en tolkning av resultatet från den empiriska undersökningen kopplat med studiens referensram.

5.1 Säkerställande av kraven för aktivering

Palmgren förklarar att säkerställa huruvida företagen kan tekniskt genomföra och färdigställa produkten använder de sig av företagets interna beslutskedjor för att avgöra om det är genomförbart. Godfrey & Hamilton skriver att forskningsberoende företag tenderar att konsultera ansedda och professionell revisorer/revisionsbyråer då granskningen av FoU är svår att säkerställa på grund av dess komplexitet.⁹⁹ Falkman förklarar att det är svårt för revisorer med ekonomisk bakgrund att kritisera ett projekt om företaget hävdar att det är tekniskt genomförbart och säger samtidigt att det ligger på företagets ansvar att påvisa detta. Samtliga tre företag, AstraZeneca, Nobel Biocare och Vitrolife anser dock att första kravet generellt sett är enkelt att säkerställa. Sundström förklarar ett specifikt exempel som påvisar FoU och komplexitet, nämligen när AstraZeneca skulle ta fram produkten Losec och att det uppkom svårigheter när medicinen rent tekniskt skulle nå rätt ställe i kroppen, men de visste redan tidigt att den var verksamt mot sitt syfte.

Samtliga företagsrespondenter (FR) samt revisorsrespondenter (RR) menar att kravet huruvida företaget har för avsikt att använda eller sälja produkten generellt sett är enkelt att säkerställa. Ahlberg tillägger att det är särskilt enkelt för Vitrolife då produkten kommer från externa forskare. Falkman menar att i detta avseende om de har en bra kalkyl som kan påvisa detta, bör den godtas. Samtliga FR berättar att kravet huruvida företaget har förutsättningar att använda och sälja produkten är normalt enkelt att säkerställa. Dock tillägger Ahlberg, att för Vitrolife, kan det i vissa specifika fall vara svårt att innan produkten nått utvecklingsfasen bedöma om det finns förutsättningar att använda eller sälja produkten.

Kopplat till kraven att företaget kan på ett tillförlitligt sätt beräkna de utgifter som är hänförliga till den immateriella tillgången under dess utveckling samt att företaget har tekniska och ekonomiska resurser för att fullfölja utvecklingen och använda och sälja den är Lev m.fl. av den åsikten att kostnaderna av projektet är svåra att härleda vilket kan kopplas till huruvida projektet verkligen kommer att bli slutfört som planerat.¹⁰⁰ Vidare menar Godfrey & Hamilton att värderingen av FoU är ett problem för att dess värde beror till stor del av framtida beslut rörande fullföljningen av projektet och kommersialiseringen.¹⁰¹ Detta leder oss in på vad RR berättar; att vissa forskningsföretag är beroende av exempelvis nytillskott varje år genom nyemissioner för att få in pengar för att kunna fullfölja sitt projekt. Falkman förklarar att det centrala vid en revision av ett företag som aktiverar är att undersöka vilka risker som finns av fullföljning av bolagets projekt. Vidare menar Palmgren att det inte alltid är lätt att säkerställa om företaget har ekonomiska förutsättningar, men samtidigt menar han att det framförallt berör nystartade och mindre företag. Samtliga FR dementerar dock svårigheterna angående de två sista kraven, som påpekades från den befintliga forskningen, och medger inga större bekymmer med säkerställandet av de dessa krav. Dock framhålls vissa reservationer angående det sist nämnda kravet och Sjöqvist och Sundström tillägger att de

---

⁹⁹ Godfrey & Hamilton (2005) *The Impact of R&D Intensity on Demand for Specialist Auditor Services*, Contemporary Accounting Research

¹⁰⁰ Lev m.fl. (2005) *R&D Reporting Biases and Their Consequences*, Contemporary Accounting Research

¹⁰¹ Godfrey & Hamilton (2005) *The Impact of R&D Intensity on Demand for Specialist Auditor Services*, Contemporary Accounting Research

enkelt kan beräkna direkta kostnader, men att det kan bli frågteen med eventuella overheadkostnader då det inte alltid går att fastslå att de hör till utvecklingen av projektet. Elliott & Elliott skriver också att kostnader kan vara svåra att härleda till ett FoU projekt.¹⁰² Sundström förklarar vidare att det blir särskilt enkelt i AstraZenecas fall då de inte aktiverar det vanliga arbetet, det vill säga internt upparbetat utan endast aktiverar inköpta produkter och det blir därmed enklare att hålla reda på de olika hänförliga kostnaderna. Vitrolife har ett EPS-system som beräknar och allokerar direkta kostnader såväl som overheadkostnader.

Angående kravet att *framtida ekonomiska fördelar kommer troligen inbringas*, hävdar exempelvis Nearon att vid införskaffandet eller upparbetandet av FoU har företag som mål att inbringa framtida fördelar, dock uppstår ett problem då det ofta är svårt och ibland rentav omöjligt att kontrollera dess lönsamhet.¹⁰³ Lev m.fl. är av den åsikten att på grund av osäkerheterna kring de ekonomiska konsekvenserna för FoU bör allt kostnadsföras.¹⁰⁴ Samtliga FR upplever dock att i deras fall är det oftast enkelt. Dock reserverar sig Sjöqvist och Ahlberg och berättar att kravet *kan* vara väldigt svårt att säkerställa, i synnerhet för helt nya produkter på nya marknader och nya branscher. Detta instämmer även Palmgren med, och tillägger att säkerställandet av kravet helt beror på vilken typ av företag det är. Både Ahlberg och Sjöqvist anser att det är enklare att säkerställa vid utveckling av en redan befintlig produkt som finns på marknaden. Sjöqvist förklarar att i Nobel Biocares fall är det ganska lätt att säkerställa då företaget har en marknadskartläggning som är väldigt detaljerad och baserat på behovet som redan finns på marknaden av liknande produkter. Även Sundström är av den åsikten att det generellt sett är detta kravet som kan vara svårt att bedöma, men då AstraZeneca får licens från läkemedelsverket blir det enkelt i deras fall.

Samtliga FR medger att de är försiktiga i sitt tillvägagångssätt med att säkerställa de olika kraven då osäkerheter och subjektivitet måste beaktas. Exempelvis påpekar Sjöqvist att Nobel Biocare liksom de flesta företag, är försiktiga som utgångspunkt för dem vill inte få ett resultat som ser bättre ut än vad det är. Respondenten anser att man ska kostnadsföra om osäkerheter finns kring säkerställandet av kraven. Millan & Gornik-Tomaszewski förklarar att FASB har motsatt sig IFRS metod och kraven för aktivering, då de hävdar att företagen skulle behöva lägga ned väsentlig tid på att avgöra om kriterierna är uppfyllda eller inte.¹⁰⁵ Detta sammanfaller inte riktigt med faktumet att samtliga FP menar att kraven generellt sett inte är väsentligt mödosamma att säkerställa.

5.2 Värdering av FoU

Enligt IAS 38 ska ett projekt definieras som utveckling när det går att konstatera att framtida fördelar kommer att kunna inbringas.¹⁰⁶ Forskarna som diskuterades under föregående rubrik belyste just inbringandet av framtida fördelar. Även Zhao menar att det ofta saknas en direkt riktlinje mellan FoU utgifter och inbringandet av ekonomiska fördelar.¹⁰⁷ Detta sammanfaller inte riktigt med vad FR anser just för deras företag, och att i deras fall går det generellt sett att tillförlitligt säkerställa riktlinjer för inbringandet av fördelar och när i tiden ett projekt når

¹⁰² Elliott & Elliott (2006) *Financial Accounting Reporting and Analysis*

¹⁰³ Nearon (2004) *Intangible Assets: Framing the Debate*, CPA Journal

¹⁰⁴ Lev m.fl. (2005) *R&D Reporting Biases and Their Consequences*, Contemporary Accounting Research

¹⁰⁵ Millan & Gornik-Tomaszewski (2005) *Accounting for Research and Development Costs: A Comparison of U.S. and International Standards*, Review of Business

¹⁰⁶ IAS 38

¹⁰⁷ Zhao (2002) *Relative Value Relevance of R&D Reporting: An International Comparison*, Journal of International Financial Management & Accounting

utvecklingsfasen. Ahlberg från Vitrolife framhåller dock att det kan vara svårt inom företagets instrumentutvecklingsverksamhet. Sjöqvist berättar att Nobel Biocare vidareutvecklar redan befintliga produkter vilket förenklar säkerställandet i detta avseende. AstraZeneca har en branschpraxis förklarar Sundström, där en candidate drug först måste få ett myndighetsgodkännande innan den tas upp som utveckling. Dock framhåller samtliga FR med att för nya produkter på nya marknader, kan det i dessa situationer vara väldigt svårt att säkerställa när ett projekt når utvecklingsfasen.

Matchningsprincipen säger att intäkter och kostnader som hör ihop ska matchas mot varandra i samma period.¹⁰⁸ Forskarna Healy m.fl. hävdar att förespråkare för försiktighet är av åsikten att kostnadsföra all FoU skulle minska ledningens möjlighet att aktivera någonting som inte kommersialiseras, vilket därmed skulle motverka fel periodisering av eventuella värdeminskningar av aktiverade utvecklingsutgifter.¹⁰⁹ Ahlberg och Sjöqvist anser att försiktighet verkligen bör tas i beaktning vid värderingen av FoU men när en tillgång har identifierats, är matchning mer centralt. Millan & Gornik-Tomaszewski påpekar att kostnadsföra en utvecklingsutgift med förväntan att inbringa fördelar leder till fel periodisering och är följaktligen inte i enlighet med matchningsprincipen.¹¹⁰ Forskarna Lev m.fl., hävdar att försiktighet bör iaktas vad avser praktisk tillämpning av redovisning för FoU, och samtliga FR medger att försiktighet måste tas i beaktning. Sundström går ett steg längre och säger att för AstraZeneca som verkar i läkemedelsbranschen med långa produktcyklar, är försiktighet viktigare än matchning. Falkman å andra sidan hävdar att för FoU-redovisning ska nämnda principer inte fokuseras kring, då varken försiktighet eller matchning är explicit uttalade principer i IASB:s ramverk.

5.3 Granskning av FoU

Det mest återkommande granskningsproblemet är enligt Falkman när i tiden ett projekt går från forskning till utveckling, vilket också Palmgren utvecklar och konkretiserar att svårigheten ligger i att bedöma inbringandet av framtida fördelar. Palmgren menar dessutom att det är väldigt svårt för revisorer att fastställa detta och får medhåll från Falkman som också hävdar att revisorer ”ligger i händer” på bolaget då det är de som bestämmer vad som ska kategoriseras som forskning respektive utveckling. Detta leder oss in på vad forskarna Godfrey & Hamilton skriver; att osäkerheter kan uppstå i företaget då ett FoU-projekts värde till stor del består av framtida beslut rörande fullföljningen av projektet, och att således granskningen kräver kunniga revisorer.¹¹¹ Palmgren styrker detta genom att förklara att vid revidering av prognoser måste en diskussion tas med företaget om hur produktutvecklingen fortskrider genom att bland annat följa upp budget och försäkra sig om att inte företaget överskrider den. Han tillägger att vid revidering av nya produkter blir dessa prognoser särskilt svåra att revidera, det centrala är alltså att förstå den ekonomiska uppföljningen genom löpande granskning påpekar han. Falkman berättar att för läkemedelsbranschen, där AstraZeneca verkar, är det särskilt enkelt att avgöra när produkten når utvecklingsfasen då myndighetsgodkännande fungerar som brytpunkt.

---

¹⁰⁸ Thomasson m.fl. (2002) *Den nya affärsredovisningen*

¹⁰⁹ Healy m.fl. (2002), *R&D Accounting and the Tradeoff Between Relevance and Objectivity*, Journal of Accounting Research

¹¹⁰ Millan & Gornik-Tomaszewski (2005) *Accounting for Research and Development Costs: A Comparison of U.S. and International Standards*, Review of Business

¹¹¹ Godfrey & Hamilton (2005) *The Impact of R&D Intensity on Demand for Specialist Auditor Services*, Contemporary Accounting Research

För att en utgift ska aktiveras måste den som utgångspunkt uppfylla kraven för en tillgång, och för detta krävs att tre olika kriterier är uppfyllda. Tillgången måste vara identifierbar, företaget skall ha kontroll över den, samt att den förväntas ge framtida ekonomiska fördelar.¹¹² När i tiden vidareutveckling av en befintlig produkt ska ses som en tillgång förklarar Palmgren att det ofta är enkelt, då vidareutveckling generellt sett kategoriseras som utveckling. Palmgren konkretiserar genom ett exempel när en ny modell av Volvo V70 bör anses som en vidareutveckling även om den har samma motor och samma plattform som föregående modell. Falkman å andra sidan förklarar att det är oerhört svårt att när i tiden en vidareutveckling skett och när pengarna inkommer, samt hur mycket som ska ändras för att vidareutveckling ska ha ägt rum. Även Falkman exemplifierar genom ett Volvoexempel och hävdar att det är svårt att motivera aktivering av en modifikation från en redan befintlig bilmodell. Han förklarar vidare att endast då företaget byter en vital komponent som exempelvis en motor, bör aktivering anses rättfärdigat i detta avseende.

5.4 Upplyningskrav

Enligt IAS 38 ska företag lämna upplysningar om varje slag/form av immateriell tillgång.¹¹³ Falkman påpekar att företag tenderar att inte följa detta utan snarare lägger alla immateriella tillgångar i en "klump". Därför behöver företag lämna mer förklarande text om vad som aktiveras i exempelvis deras årsredovisning tillägger respondenten. Båda RR är överens om att upplysningskraven är tillräckliga, men att företagen behöver bli bättre på att följa dem. Sjöqvist tillägger att många företag brister i att upplysa om avskrivningstid angående obestämmd eller bestämd avskrivningstid. Även FR är eniga om att upplysningskraven är tillräckliga. Ahlberg tillägger dock att ibland kan dem vara för kravfyllda då en konflikt kan uppstå om vad man vill visa för konkurrenterna. Jones som gjort en forskningsstudie på 119 olika FoU intensiva företag och kom fram till slutsatsen att företag vars finansiella rapportering reflekterar marknadsvärdet sämre, delger mycket information om specifika FoU aktiviteter. Dessutom framgick det att företag offentliggör mindre när de presterar bra jämfört med sämre presterande företag, vilket förklaras genom att de externa påtryckningarna är mindre.¹¹⁴ Detta sammanfaller med vad Ahlberg säger; att vissa forskningsföretag som går med förlust behöver upplysa mer för att förmedla deras verksamhet. Även Falkman är inne på samma spår och hävdar att utvecklingsbolag som är beroende av FoU tenderar att upplysa mer jämfört med större industriella företag. Dock förklarar Palmgren att han inte sett någon trend att vissa typer av företag skulle upplysa mer än andra. Jones forskning påvisade också att analytiker tenderar att göra felbedömningar i prognostiseringen av företag med svagt resultat som kostnadsför i stor utsträckning.¹¹⁵

5.5 Kvalitativa egenskaper

För företag inom hälsovårdsindustrin, förutsatt att reglering har stringenta krav för aktivering, leder aktiveringsbaserad redovisning till relevant information enligt Healy m.fl.¹¹⁶ Även Zhao, som tagit fram en forskningsstudie med syftet att undersöka value-relevance av redovisning för FoU i både kontinental Europa samt USA, hävdar att aktivering leder till mer relevant

---

¹¹² IAS 38

¹¹³ Ibid

¹¹⁴ Jones (2007) *Voluntary Disclosure in R&D-Intensive Industries*, Contemporary Accounting Research

¹¹⁵ Ibid

¹¹⁶ Healy m.fl. (2002), *R&D Accounting and the Tradeoff Between Relevance and Objectivity*, Journal of Accounting Research

information jämfört med kostnadsföring.¹¹⁷ Oswald & Zarowin har gjort en studie med syftet att undersöka prognostiseringsrelevansen av aktivering, och kom fram till att aktivering leder till hög relevans mycket tack vare ett bra samband mellan årets resultat och framtida resultat.¹¹⁸ Studierna sammanfaller med vad Ahlberg och Sjöqvist påstår, nämligen att en produkt som uppfyller kraven av en tillgång, ska aktiveras vilket då ger korrekt och relevant information. Sundström förklarar att rent principiellt borde aktivering leda till en högre korrelation och ge en bättre bild av den faktiska verkligheten jämfört med kostnadsföring. Respondenten ifrågasätter dock aktivering för just läkemedelsbranschen med långa ledtider och där mycket måste kostnadsföras. RR är överens om att aktivering av utvecklingsutgifter leder till mer relevant information jämfört med kostnadsföring. Zhao förklarar att på grund av osäkerheterna kring FoU utgifter och framtida fördelar, uppstår lätt en konflikt med tillförlitlighet. Således uppstår en avvägning mellan relevans och tillförlitlighet när det gäller aktivering kontra kostnadsföring.¹¹⁹ Även Cazavan-Jeny & JeanJean fastslår att aktivering kan ses som en avvägning mellan relevans och tillförlitlighet.¹²⁰ Sjöqvist anser däremot inte att det finns någon direkt avvägning mellan relevans och tillförlitlighet i detta avseende, utan vid aktivering behöver inte relevansen öka och tillförlitligheten minska. Ahlberg tillägger att hon anser att Vitrolife kan tillförlitligt motivera när aktivering blir aktuellt och det är även revisorernas uppgift att säkerställa detta. Sundström å andra sidan, menar att kostnadsföring av all FoU, i synnerhet inom deras bransch, ökar tillförlitligheten tack vare att kostnaden redan existerar.

Forskarna Healy m.fl. hävdar att aktivering brister i objektivitet tack vare möjligheten att aktivera utvecklingsutgifter med liten kommersiell chans att lyckas.¹²¹ RR är eniga om att tillförlitlighet är den kvalitativa egenskapen som kan svikta en aning i samband med aktivering, men samtidigt påstår Palmgren att den ändå inte kommer i konflikt med just tillförlitlighet, och att det inte är generellt svårt att säkerställa kraven i IAS 38 tillförlitligt. Falkman tillägger dock att kostnadsföring inte är mer tillförlitligt än aktivering, på grund av de dolda övervärdena som finns i bolaget. Beträffande jämförbarhet menar Millan & Gronik-Tomaszewski att kostnadsföring leder till konsekvent praxis och jämförbarhet mellan företag.¹²² Detta sammanfaller med vad både Sundström och Ahlberg berättar. Sundström förklarar att för att jämförbarheten ska vara hög vid aktivering måste alla företag göra likadant, vilket Ahlberg styrker genom att påpeka att företag är olika försiktiga i sin bedömning.

5.5.1 Tillförlitlighet

Forskarna Casavan-Jeny & JeanJean fann i sin studie att företag i Frankrike som aktiverade i stor grad tenderade att vara hävstångade, riskbenägna och minst framgångsrikast. Slutsatsen var att aktivering inbjuder till kreativ redovisning och att ledningen hos dessa företag har

---

¹¹⁷ Zhao (2002) *Relative Value Relevance of R&D Reporting: An International Comparison*, Journal of International Financial Management & Accounting

¹¹⁸ Oswald & Zarowin (2007) *Capitalization of R&D and the Informativeness of Stock Prices*, European Accounting Review

¹¹⁹ Zhao (2002) *Relative Value Relevance of R&D Reporting: An International Comparison*, Journal of International Financial Management & Accounting

¹²⁰ Cazavan-Jeny & JeanJean (2006) *The Negative Impact of R&D Capitalization: A Value Relevance Approach*, European Accounting Review

¹²¹ Healy m.fl. (2002), *R&D Accounting and the Tradeoff Between Relevance and Objectivity*, Journal of Accounting Research

¹²² Millan & Gornik-Tomaszewski (2005) *Accounting for Research and Development Costs: A Comparison of U.S. and International Standards*, Review of Business

incitament för att stärka balansräkningen.¹²³ Respondenterna Sundström, Falkman och Palmgren påstår att aktivering i somliga fall kan inbjuda till kreativitet i redovisningen. Falkman förklarar att aktivering kan inbjuda till kreativ redovisning för bolag i uppstartsfasen som vill parkera någonting i balansräkningen för att öka resultatet. Dock tillägger han att för stora väletablerade företag med finansiärer bakom sig råder det inga problem. Palmgren styrker detta genom att förklara att benägenheten att aktivera kan öka om företagsledningen är under press från aktieägare. Forskarna Healy m.fl. är av den åsikten att aktiveringsbaserad redovisning kan minska tillförlitligheten och inbjuda till kreativ redovisning inom hälsovårdsindustrin, men även om kreativitet kan tänkas öka är den inte tillräckligt stor för att uppväga nyttan av aktivering.¹²⁴ Ahlberg hävdar att de krav som ställs på aktiveringsbaserad redovisning motverkar kreativiteten i redovisningen.

5.6 Full kostnadsföring

I USA kostnadsförs utvecklingsutgifter enligt SFAS 2.¹²⁵ Att kostnadsföra utvecklingsutgifter enligt USA:s modell har fått kritik från många håll, och Zhao kritiserar USA:s sätt att argumentera för kostnadsföring då forskningen som traditionellt sett hänförs i argumentation från amerikanska redovisningsexperter, är baserad på icke praktiska modeller som inte inkluderar länder där aktivering faktiskt beviljas.¹²⁶ Samtliga respondenter förutom Sundström, är emot kostnadsföring och framställer sina åsikter på olika vis. Kostnadsföring gör att det blir svårare att bedöma företaget och att mer omfattande upplysningar skulle krävas för att ge en informativ och rättvisande bild till intressenterna, förklarar Palmgren och Falkman. Kostnadsföring tenderar att undervärdera vinst och tillgångar eftersom vissa utvecklingsutgifter som i praktiken har egenskaper av en tillgång inte tas upp i balansräkningen enligt Zhao.¹²⁷ Ahlberg och Sjöqvist styrker detta genom att förklara att då forskning idag är ämnat för framtida intäkter är inte kostnadsföring berättigat och ger inte då en rättvisande bild. Inom läkemedelsindustrin som har långa projekt, och för AstraZeneca som tillhör industrin menar Sundström att det finns en säkerhet i att kostnadsföra och då projekten är så långa är det knappt lönt att aktivera då de flesta av utgifterna redan är upptagna som en kostnad i resultaträkningen. Dessutom tillägger han att det finns administrativa fördelar med kostnadsföring. Att AstraZeneca aktiverar sent sammanfaller med vad Falkman förklarar, nämligen att kraven i IAS 38 kan leda till att företag aktiverar för sent och återstående värde blir mer eller mindre en lönepost, och anser då att mervärdet mer eller mindre går förlorat. Å andra sidan, för företag med kortare projekt kan det vara mer relevant att aktivera påpekar Sundström.

5.7 Ekonomisk substans i förhållande till aktivering

För forskningsintensiva företag har typen av FoU-redovisning en tydlig påverkan på sambandet mellan aktiepris och eget kapital per aktie enligt Zhao. Vidare framgår av hans studie som gjordes innan IFRS infördes, att i USA där endast kostnadsföring används, bidrar detta till möjligtvis ytterligare information i tilläggsinformation, medan i Frankrike och

---

¹²³ Cazavan-Jeny & JeanJean (2006) *The Negative Impact of R&D Capitalization: A Value Relevance Approach*, European Accounting Review

¹²⁴ Healy m.fl. (2002), *R&D Accounting and the Tradeoff Between Relevance and Objectivity*, Journal of Accounting Research

¹²⁵ Spiceland m.fl (2004) *Intermediate Accounting*

¹²⁶ Zhao (2002) *Relative Value Relevance of R&D Reporting: An International Comparison*, Journal of International Financial Management & Accounting

¹²⁷ Ibid

England där FoU allokeras mellan aktivering och kostnadsföring bidrar regleringen till ökad value-relevance, vilket kan förklaras delvis genom bättre matchning av framtida intäkter.¹²⁸

Detta sammanfaller med vad Sjöqvist menar; att aktivering leder till bättre matchning av företagets framtida intäkter mot kostnader. Sundström framhåller att matchning kan öka vid aktivering men betonar att det förutsätter en ideal värld, där företagen följer IAS 38 reglering till fullo. Studien som Cazavan-Jeny & JeanJean tagit fram visar att för företag som aktiverar fanns det en negativ korrelation mellan stigande aktiepris och aktieavkastning, dessutom upptäckte forskarna inget direkt samband mellan bokfört värde och marknadsvärde av företagen.¹²⁹ Sjöqvist och Ahlberg framtonar en motsägande åsikt, nämligen att aktivering enligt IAS 38 säger mer om ett företags position och resultat, samt borde leda till högre korrelation till företagets marknadsvärde jämfört med kostnadsföring. Cazavan-Jeny & JeanJean påpekar vidare att om företaget hade tillämpat regleringen till fullo hade sambandet till aktiepris kunnat vara högre.¹³⁰

I en studie som innefattar forskningsberoende företag i England framgick det enligt Oswald & Zarowin, att företag som aktiverar har en högre korrelation mellan årets resultat och framtida resultat jämfört med kostnadsföring och att slutsatsen blev att aktivering leder till högre prognostiseringsrelevans.¹³¹ Healy m.fl., påpekar också att aktiveringsbaserad redovisning inom hälsovårdsindustrin leder till bättre korrelation mellan redovisat värde och marknadsvärde.¹³² RR är eniga om att aktivering enligt IAS 38 borde leda till högre korrelation till företagets marknadsvärde jämfört med kostnadsföring, och att så som investerare beräknar bolagets värde och sätter börskurs, borde aktivering enligt IAS 38 leda till bättre samband. Palmgren exemplifierar att eftersom nyemissioner grundas på företagets framtida möjligheter och potential, så fastställs aktiekursen generellt långt över eget kapital, och om allt kostnadsförs blir eget kapital lägre.

Förespråkare för aktivering anser att detta gör det enklare för ledningen att förmedla information om framgångsrika projekt och dess framtida ekonomiska fördelar enligt Oswald & Zarowin.¹³³ Palmgren är inne på samma spår och tillägger att det blir enklare för intressenterna att förstå företagets verksamhet genom aktivering och att förutsättningarna för att aktivering ska leda till användbar information är att företagen har en bra dokumentation som går att revidera. RR är överens om att aktivering generellt sett leder till mer användbar information jämfört med kostnadsföring. Falkman tillägger dock att det på länge sikt är viktigare att veta hur företaget kommunicerar med användarna än vilken värderingsmodell som används. Sjöqvist och Ahlberg säger att aktivering tveklöst leder till mer användbar information jämfört med kostnadsföring, förutsatt att det i praktiken går att säkerställa kraven för aktivering, medan Sundström tror att intressenter i allmänhet inte är så intresserade av vilken modell som används vid redovisning för FoU. Sundström anser att för läkemedelsindustrin där AstraZeneca verkar i, ställer han sig frågande till aktivering på grund

---

¹²⁸ Zhao (2002) *Relative Value Relevance of R&D Reporting: An International Comparison*, Journal of International Financial Management & Accounting

¹²⁹ Ibid

¹³⁰ Cazavan-Jeny & JeanJean (2006) *The Negative Impact of R&D Capitalization: A Value Relevance Approach*, European Accounting Review

¹³¹ Oswald & Zarowin (2007) *Capitalization of R&D and the Informativeness of Stock Prices*, European Accounting Review

¹³² Healy m.fl. (2002), *R&D Accounting and the Tradeoff Between Relevance and Objectivity*, Journal of Accounting Research

¹³³ Oswald & Zarowin (2007) *Capitalization of R&D and the Informativeness of Stock Prices*, European Accounting Review

av de långa ledtiderna och att mycket måste kostnadsföras. Sundström hävdar som diskuterat ovan, att i den "ideala världen" och rent principiellt borde aktivering leda till högre samband till företagets marknadsvärde. Detta kan ställas mot vad Cazavan-Jeny & JeanJean påpekar; om företaget hade tillämpat regleringen till fullo hade sambandet till aktiepris kunnat vara högre.¹³⁴

---

¹³⁴ Cazavan-Jeny & JeanJean (2006) *The Negative Impact of R&D Capitalization: A Value Relevance Approach*, European Accounting Review

6. Slutsats

I detta kapitel presenteras studiens slutsats, som är baserat på referensramen, empirin och syftet. Kapitlet avslutas med förslag till vidare forskning inom ämnet.

6.1 Slutsats

Inledningsvis presenteras slutsatser från de två delfrågorna för att slutligen ge svar på huvudfrågan. Syftet med uppsatsen var som tidigare nämnts att undersöka hur företag och revisorer upplever redovisningen av FoU i enlighet med IAS 38, och hur de anser att redovisningen speglar den finansiella rapporteringen med hänsyn till IASB:s föreställningsram.

Hur upplever företagen värderingen av FoU i enlighet med IAS 38?

Företagen i vår studie upplever generellt sett inte några problem att avgöra om de sex kriterierna för aktivering är uppfyllda eller inte. En avvikelse som kan utläsas är att kravet att påvisa framtida fördelar anses vara det svåraste vilket också stöds av befintlig forskning. Studien har lyft fram att då företagen har befintliga produkter på marknaden anser de sig kunna göra en pålitligare marknadskartläggning. Det går att härleda att förmågan att kunna prognostisera framtida fördelar är centralt för säkerställandet.

Vi ser en tydlig trend att företagen som vi undersökt tar en utgångspunkt i försiktighet vid sin värdering av FoU. Teorin framhäver att det kan vara svårt att fram krav för aktivering som skulle öka jämförbarheten mellan företag. Vi kan utläsa att företag är olika försiktiga i sin värdering av kraven och därmed kan jämförbarheten svikta.

Aktivering enligt IAS 38:s reglering upplevs leda till relevant finansiell rapportering förutsatt att kraven efterlevs, med den inskränkningen att för läkemedelsindustrin och dess branschpraxis har aktivering mindre betydelse.

Hur upplever revisorer granskningen av FoU i enlighet med IAS 38?

Det har framgått att revisorer till stor del använder företagens interna beslutskedjor vid granskningen, och studien framhåller tydligt att vid granskning av ett forskningsintensivt företag är en övertygande dokumentation samt vilka ekonomiska förutsättningar företaget har, anses som en vital del av revisionen. Det går då att härleda att för företag som saknar ovanstående förutsättningar tvingas revisorer föra en djupare diskussion med företagen och granskningen blir således mer subjektiv.

Det mest återkommande granskningsproblemet anses vara när ett projekt går från forskning till utveckling och därmed när framtida fördelar kan säkerställas, och revidering av i synnerhet nya produkter anses som svåra i detta avseende. Att företag är försiktiga i sin tillämpning av kraven framhålls. Att säkerställandet av kraven för aktivering skulle leda till någon direkt konflikt med tillförlitlighet, kan inte härledas.

Noterbart är att revisorsrespondenterna anser att IAS 38:s reglering leder till mer relevant information jämfört med full kostnadsföring förutsatt att kraven efterlevs, vilket är i enlighet med vad den befintliga forskningen vi tagit del av pekar mot.

Hur anser företag och revisorer att redovisningen av FoU i enlighet med IAS 38 speglar den finansiella rapporteringen?

Studien har visat att försiktighet anses vara ett praktiskt rättfärdigande vid redovisning av FoU. Vi kan utläsa att i samband med aktivering kan jämförbarheten mellan företagen hindras, på grund av att företag är olika försiktiga i sitt säkerställande av kraven. Studien framhåller att ingen uppenbar konflikt med tillförlitlighet vid redovisning enligt IAS 38 upplevs.

Det framgår av vår kvalitativa studie att företag med ekonomiska resurser, en bra dokumentering varav en utvecklad marknadskartläggning för att påvisa framtida fördelar; är förutsättningar som anses öka tillförlitligheten av redovisningen. Brister dessa förutsättningar går det att härleda att tillförlitligheten av redovisningen minskar eftersom revisorer tvingas föra en mer ingående diskussion med företaget och revisionen blir således mer subjektiv.

Vår studie belyser att FoU-redovisning enligt IAS 38, framhålls som mer relevant finansiell rapportering, jämfört med full kostnadsföring, vilket även teorin understryker.

Noterbart är också att studien har lyft fram det faktum att det kan finnas implikationer i vad som ligger inom ramen för produktutveckling och vart gränsen går mellan en modifikation och utveckling av en produkt.

6.2 Egna reflektioner

IFRS framhåller inte försiktighetsprincipen vare sig i ramverket eller i anknytning till någon särskild standard, trots detta faktum, är försiktighetsprincipen fortfarande förankrat inom företag och tillämpas med hänsyn till FoU-redovisning. Dock har vi sett en trend under uppsatsens gång att redovisning enligt IFRS, och i vårt fall standarden IAS 38, upplevs som något positivt och vi tror att övergångsperioden till IFRS kommer präglas av ett sakta men säkert anpassande till den ”nya” typen av redovisning då marknadsvärdering alltmer belyses. Tilläggas ska att vi har fått intrycket att revisorer är i större grad är inbitna och harmoniserade med IFRS reglering, inklusive FoU-redovisning, och det kan tänkas att dem kommer att påskynda och hjälpa företagen att tillämpa FoU-redovisning mer konsekvent.

Det har framgått alltmer tydligt under uppsatsens gång att IASB likt FASB, framtonar balansräkningen och tar sin utgångspunkt i vad som är en skuld och en tillgång, och därför kommer framtiden att präglas av detta tror vi. Redovisning till verkligt värde är något som IASB framhåller och rent principiellt torde det mesta som inbringar fördelar och som är för stadigvarande bruk inom företag kategoriseras som en tillgång. Det är möjligt att i framtiden kommer aktiviteter aktiveras som vi idag inte ens har funderat kring huruvida det är aktiverbart eller inte. Det är också möjligt med hänsyn till FoU-redovisning att i takt med att företagen blir än mer erfarna att tillämpa kraven för aktivering på ett kongruent vis, kommer den så kallade gråzonen blir mer tydlig, och ur tillämpning av kraven kommer lärdom leda till fler brytpunkter vilket gör det enklare att avgöra exempelvis när ett projekt når utvecklingsfasen.

6.3 Förslag till fortsatt forskning

Då uppsatsen har grundat sig på företag och revisorer, vore det intressant att modifiera syftet och undersöka prognostiseringsrelevansen av aktivering från investerares perspektiv.

Det har framgått under uppsatsens gång att det finns tecken på att företag tenderar att vara väldigt försiktiga i sin redovisning av FoU och därmed kunde det vara intressant att undersöka om kraven ger upphov till för sen aktivering.

Det skulle även vara intressant att göra en kvantitativ undersökning med syftet att ta reda på vilka branscher som tenderar att aktivera mest och ställa det mot längden av produktcyklar och ledtider.

7. Källförteckning

7.1 Litteratur

Alexande, David; Britton, Anne & Jorissen, Ann (2007) *International Financial Reporting and Analysis*, Thompson, 3rd edition

Alvesson, Mats & Sköldberg, Kaj (1994) *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*, Studentlitteratur: Lund

Barry, Elliott & Elliott, Jamie (2006) *Financial Accounting Reporting and Analysis*, Prentice Hall, 2nd edition

Björklund, Maris & Paulsson, Ulf (2003) *Seminarieboken*, Lund: Studentlitteratur

Darmer, Per & Freytag, Per V. (red.) (1995), *Företagsekonomisk undersökningsmetodik*, Lund: Studentlitteratur

Fagerström, Arne & Simon Lundh (2007) *International Accounting*, Linköping

Hendriksen, Eldon S. & Van Breda, Michael F. (1992) *Accounting Theory*, Irwin, 5e upplagan

Jacobsen, Dag Ingvar (2006) *Vad, hur och varför: Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, Lund: Studentlitteratur

Lönnqvist, Rune (2002) *Årsredovisning i aktiebolag och koncerner*, Lund: Studentlitteratur, Tredje upplagan

Marton, Jan m.fl. (2008) *IFRS – i teori och praktik*, Bonniers förlag

Nilsson, Stellan (2005) *Redovisningens normer och normbildare: en nationell och internationell översikt*, Lund: Studentlitteratur

Nobes, Christofer & Parker, Robert (2004) *Comparative International Accounting*, New York: Prentice Hall, Ninth edition

Patel, Runa & Davidsson, Bo (2003) *Forskningsmetodikens grunder: Att planera genomföra och rapportera en undersökning*, Lund: Studentlitteratur

The Financial Reporting Group of Ernst & Young (2005) *International GAAP 2005*, Lexisnexis, Global edition 1

Thomasson J, Arvidsson P, Lindquist H, Larsson O & Rohlin L (2002) *Den nya affärsredovisningen*, Liber Ekonomi

Thuren, Torsten (2004) *Vetenskapsteori för nybörjare*, Malmö: Liber

Smith, Dag (2005) *Redovisningens språk*, Lund: Studentlitteratur, Tredje upplagan

Spiceland, David; Sepe, Jim & Tomassini, Lawrence (2004) *Intermediate Accounting*, McGraw Hill, 3rd edition

Stanfield, Ken (2005) *Intangible Finance Standards*, Elsevier Academic Press

Ryan, Bob; Scapens, Robert W. & Theobald, Michael (1992), *Research Method and Methodology in Finance and Accounting*, Thomson, Second edition

Yin, Robert (2003) *Case Study Research - Design and Methods*, Sage, 3rd edition

Walton, Peter; Haller, Axel & Raffournier, Bernard (1998) *International Accounting*, London: International Thomson Business Press

Webb, John R. (1992) *Understanding & Designing marketing research*, The Dryden Press: London

7.2 Artiklar

B:son Blomberg, Erik & Svernlöv, Carl (2003) *Sarbanes-Oxley Act, USA:s hårda svar på redovisningsskandalerna*, Balans 1/2003

Cazavan-Jeny, Anne & JeanJean, Thomas (2006) *The Negative Impact of R&D Capitalization: A Value Relevance Approach*, European Accounting Review; Vol. 15 Issue 1, p37-61, 25p, 8 charts

Double Vision (1993) *Economist*, 9/25/93, Vol. 328 Issue 7830, p75-75, 2/3p, 1bw

Godfrey, Jayne M. & Hamilton, Jane (2005) *The Impact of R&D Intensity on Demand for Specialist Auditor Services*, Contemporary Accounting Research; Vol. 22 Issue 1, p55-93, 39p

Healy, Paul M.; Meyers, Stewart C. & Howe, Christopher D. (2002) *R&D Accounting and the Tradeoff Between Relevance and Objectivity*, Journal of Accounting Research; Vol. 40 Issue 3, p677-710, 34p, 1 chart, 4 graphs

Healy, Paul M.; Meyers, Stewart C. & Howe, Christopher D. (1999) *R&D Accounting and the Tradeoff Between Relevance and Objectivity*, Working Papers – Yale School of Management's Economics Research Network; p1, 48p.

Hitz, Joerg-Markus (2007) *The Decision Usefulness of Fair Value Accounting - A Theoretical Perspective*, European Accounting Review; Vol. 16 Issue 2, p323-362, 40p.

Jones, Denise A. (2007) *Voluntary Disclosure in R&D-Intensive Industries*, Contemporary Accounting Research; Vol. 24 Issue 2, p489-522, 34p, 5 charts

Kumar, Krishna T. (2005) *Disclosure Norms for Intangible Assets: Suggestions for Improving the Valuation of Intangibles*, IIMB Management Review; Mar2005, Vol. 17 Issue 1, p71-78, 8p, 1 graph

Lev, Baruch; Bharat, Sarath & Sougiannis, Theodore (2005) *R&D Reporting Biases and Their Consequences*, Contemporary Accounting Research; Vol. 22 Issue 4, p977-1026, 50p, 7 charts, 3 graphs.

McEnally, Rebecca (2007) *Fair Value Financial Reporting: An investor's perspective*, CFA Magazine; Jan/Feb2007, Vol. 18 Issue 1, p25-26, 2p

Millan, Miguel A. & Gornik-Tomaszewski, Sylwia (2005) *Accounting for Research and Development Costs: A Comparison of U.S. and International Standards*, Review of Business; Vol. 26 Issue 2, p42-47, 6p, 1 chart

Miller, Paul B. W. & Bahnson, Paul R. (2005) *The relevance and reliability of future cash flows*, Accounting Today; 1/10/2005, Vol. 19 Issue 1, p12-13, 2p

Nearon, Bruce H. (2004) *Intangible Assets: Framing the Debate*, CPA Journal; Jan2004, Vol. 74 Issue 1, p34-35, 2p, 1 chart, 1 color

Oswald, Dennis R. & Zarowin, Paul (2007) *Capitalization of R&D and the Informativeness of Stock Prices*, European Accounting Review; Dec2007, Vol. 16 Issue 4, p703-726, 24p

Zhao, Ronald (2002) *Relative Value Relevance of R&D Reporting: An International Comparison*, Journal of International Financial Management & Accounting; Summer2002, Vol. 13 Issue 2, p153, 22p

7.3 Elektroniska källor

<http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Intangible+Assets/Intangible+Assets.htm>

http://www.fasb.org/project/short-term_intl_convergence_r&d.shtml

<http://www.sec.gov/about/whatwedo.shtml>

<http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Intangible+Assets/Intangible+Assets.htm>

<http://www.fasb.org/>

<http://www.iasb.org/>

http://www.scb.se/templates/pressinfo____187170.asp

<http://www.ub.gu.se/sok/databaser/sok/index.xml?data=2&offset=0&hpp=10&action=search&t=subject>

7.4 Muntliga källor

Anna Ahlberg, CFO på Vitrolife, (2008-04-11)

Pär Falkman, redovisningsexpert på Ernst & Young, (2008-04-09)

Johan Palmgren, auktoriserad revisor på Öhrlings PriceWaterhouseCoopers, (2008-04-15)

Mikael Sjöqvist, koncernredovisningschef på Nobel Biocare, (2008-03-28)

Bernt Sundström, ekonomichef på AstraZeneca, (2008-04-10)

7.5 Övriga källor

Internationell redovisningsstandard i Sverige (2007), *IFRS/IAS 2007*, FAR Förlag 2007 4e ed.

IAS 38

AstraZeneca, årsredovisning 2007

Nobel Biocare, årsredovisning 2007

Vitrolife, årsredovisning 2007